

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKLERİN GÖÇÜ: ALMANYA'DAN TÜRKİYE'YE DÖNEN,
DÖNMEK İSTEYEN VE DÖNMEK İSTEMEYEN 2. VE 3.
KUŞAKLARIN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ FARKLARI VE
DEPRESYON İLE İLİŞKİSİ**

Nida Öztürk

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Meltem Narter

İSTANBUL, 2021

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKLERİN GÖÇÜ: ALMANYA'DAN TÜRKİYE'YE DÖNEN,
DÖNMEK İSTEYEN VE DÖNMEK İSTEMEYEN 2. VE 3.
KUŞAKLARIN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ FARKLARI VE
DEPRESYON İLE İLİŞKİSİ**

Nida Öztürk
184102905

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Meltem Narter

İSTANBUL, 2021

YEMİN METNİ

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

24.01.2021

Nida ÖZTÜRK

İmza

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitim ve tez yazma sürecinde her zaman arkamda duran ve bana desteğini hiç bir zaman esirgemeyen canım aileme, Reyhan, Yaşar ve Hakan Öztürk'e canı gönülden teşekkür ediyorum.

Bu süreçte benimle tecrübelerini paylaşan, beni motive eden ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen yakın arkadaşım Nina Graichen'e emeğinden dolayı teşekkür ediyorum.

Son olarak eşim Eray Ender'e sonsuz desteğinden ve anlayışından dolayı teşekkür ediyorum.

Nida Öztürk

Ocak, 2021

ÖZET

Göç, dünya üzerinde fazlası ile yayılmış bir konudur. Gün geçtikçe daha fazla insan, hayatlarını iyileştirmek amacıyla ana vatanlarını terk etmektedir. Örneğin; birçok Türk göçmen, 1961 yılında misafir işçilerin işe alınması anlaşması ile Almanya'ya taşınmıştır. Bu yasa ile Almanya'ya göç eden Türklerin, yaklaşık olarak yarısı Almanya'da kalırken, diğer yarısı ise Türkiye'ye dönmüştür. Almanya'dan çeşitli nedenlerle ayrılan Türk göçmen sayısı her geçen yıl giderek artmaktadır.

Bu araştırmada; Türkiye'ye dönen, dönmek isteyen ve dönmek istemeyen 2. ve 3. kuşak olan göçmenlerin, kişilik farklılıklarını ve bu farklılıkların depresyon ile ilişkisi incelenmiştir.

Araştırmaya, toplamda, 51'i kadın, 49'u erkek olmak üzere, yaş ortalaması 36'dan oluşan 100 kişi katılmıştır. Veri toplama araçları olarak; Demografik Bilgi Formu, Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği Kısa Formu, Ruhsal Belirti Tarama Listesi, Beck Depresyon Ölçeği ve Beş Faktörlü Kişilik Envanteri kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda; 3. Kuşak olup Almanya'da yaşayan ve Türkiye'ye dönmek istemeyen bireylerin, Türkiye'ye dönen ve dönmek isteyen kişilere oranla daha yüksek depresyon belirtilerine sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca; Türkiye'ye Dönmek İstemeyen katılımcıların depresyon düzeyleri ile Olumsuz Duygu yaşama durumu arasında önemli düzeyde bir doğru orantı tespit edilmiştir.

ABSTRACT

Migration, with several hundred million people affected, is a global issue and occurs in almost every country worldwide. More and more people are leaving their homeland in order to improve their and their families' living situation. In particular, many Turkish migrants were brought to Germany in 1961 to work as guest workers. While half of these people decided to stay in Germany after the period ended in 1973, the other half moved back to Turkey.

Even nowadays, a number of Turkish migrants leave Germany for various reasons. The present work relates to those people and aims to take a closer look at three different types of those migrants. These differ in the desire to return to their homeland Turkey, to have already returned or not to want to return. A distinction is also made between the second and third generation, focussing the examination of various personality traits and depression scores.

A total of 100 voluntary test persons, including 51 females and 49 males, took part in this study, with an average age of 36 years. To collect the data to examine the different aspects, a demographic information form, the Multicultural Personality Questionnaire (SF), the Mental Symptom Checklist, the Beck Depression Inventory (BDI) and the Five-Factor Personality Inventory were used.

The results show that third generation migrants, who do want to return to their home country Turkey, had elevated levels of depression. Those migrants, who do not want to go back to Turkey, show significantly higher levels of negative emotions, depressive symptoms and increased results in neuroticism.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar DİZİNİ.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
SEMBOLLER ve KISALTMALAR DİZİNİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Göç ve Entegrasyon.....	1
1.1.1. Göç.....	1
1.1.2. Entegrasyon.....	2
1.2. Almanya'ya Göç.....	2
1.3. Türkiye'ye Geri Göç.....	3
2. KAVRAMSAL TANIMLAR.....	5
2.1. Göç ve Entegrasyon Biçimlerin Çeşitliliği.....	5
2.1.1. Uluslararası Özgürlüğü.....	6
2.1.2. İşçi Göçü.....	6
2.1.3. Aile Göçü / Aile Birleşimi.....	6
2.1.4. Eğitim Göçü.....	6
2.2. Kuşaklar.....	7
3. GENEL BİLGİLER.....	7
3.1. Teorik Altyapı.....	7
3.1.1. Kişilik ve Göçmen Uyum Süreçleri.....	7
3.1.2. Kişilik ve Depresyon Arasındaki İlişki.....	8
3.1.3. Göçmenlerde Depresyon.....	9
4. GEREKÇE VE AMAÇ.....	10
4.1. Araştırmanın Gerekçesi ve Amacı.....	10
4.2. Hipotezler.....	11
4.3. Araştırmanın Önemi.....	12
4.4. Varsayımlar.....	12
4.5. Sınırlıklar.....	12

5. YÖNTEM.....	13
5.1. Araştırma Modeli.....	13
5.2. Örneklem.....	13
5.3. Veri Toplama Araçları.....	15
5.3.1. Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ).....	15
5.3.2. Psikolojik Belirti Tarama Listesi (SCL90-R).....	15
5.3.3. Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği Kısa Formu (ÇKKÖ Kısa Formu).....	15
5.3.4. Beş Faktörlü Kişilik Envanteri (Big Five Inventory - 2).....	16
5.3.5. Demografik Bilgi Formu.....	17
5.4. Verilerin Toplanması.....	17
5.5. Verilerin Analizi.....	17
6. BULGULAR VE YORUMLAR.....	17
6.1. Betimsel Analizler.....	18
6.2. Güvenirlik Analizleri.....	21
6.3. Normallik Analizi.....	21
6.4. Hipotez Testleri.....	22
7. SONUÇ.....	32
7.1. Özet.....	32
7.2. Öneriler.....	34
KAYNAKLAR.....	35
EKLER.....	38
Ek 1 – Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	38
Ek 2 – Demografik Bilgi Formu (Almanya’da Yaşayanlar).....	39
Ek 3 – Demografik Bilgi Formu (Türkiye’de Yaşayanlar).....	40
Ek 4 – Big Five Kişilik Özellik Envanteri.....	41
Ek 5 – Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği Kısa Formu (ÇKKÖ Kısa Formu).....	43
Ek 6 – SCL90-R Psikolojik Belirti Tarama Testi.....	44
Ek 7 – Beck Depresyon Envanteri.....	46
Ek 8 – Katılım Sonrası Bilgi Formu.....	49
Ek 9 – Özgeçmiş.....	50

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1: 1991-2015 Arası Türkiye’den ve Türkiye’ye Göç.....	4
Tablo 2: Araştırmanın Demografik Değişkenlerinin Dağılımı.....	14
Tablo 3: Yaş Değişkeni Ortalaması.....	18
Tablo 4: Kontrol Değişkenlerinin Dağılımı – TÜRKİYE.....	18
Tablo 5: Kontrol Değişkenlerinin Dağılımı – ALMANYA.....	19
Tablo 6: Araştırma Gruplarının Dağılımı.....	19
Tablo 7: Big Five Kişilik Özellikleri Ölçeği Alt Boyut Ortalama Skorları.....	20
Tablo 8: Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği Alt Boyut Ortalama Skorları.....	20
Tablo 9: SCL90 Ölçeği Alt Boyut Ortalama Skorları.....	20
Tablo 10: Örneklemenin Depresyon Düzeyi.....	21
Tablo 11: Araştırma Ölçekleri Güvenilirlik Skorları.....	21
Tablo 12: Araştırma Ölçek ve Ölçek Alt Boyutları Normallik İncelemesi.....	22
Tablo 13: Big Five Kişilik Özellikleri ve Kuşak Değişkeni Ortalama Farklılıkları.....	23
Tablo 14: Çok Kültürlü Kişilik Özellikleri ve Kuşak Değişkeni Ortalama Farklılıkları.....	23
Tablo 15: Depresyon Ölçeği ve Kuşak Değişkeni Ortalama Farklılıkları.....	24
Tablo 16: SCL90 Alt Boyutları ve Kuşak Değişkeni Ortalama Farklılıkları.....	24
Tablo 17: Türkiye'ye Dönme Durumu ve Kişilik Özellikleri Ortalama Farklılıkları.....	25
Tablo 18: Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği ve Türkiye'ye Dönme İsteği/Durumu Ortalama Farklılıkları.....	26
Tablo 19: Depresyon Düzeyi ve Türkiye'ye Dönme Durumu/İsteği Grupları Ortalama Farklılıkları.....	26
Tablo 20: Türkiye'ye Dönme Durumu/İsteği ile SCL90 Ortalama Farklılıkları.....	27
Tablo 21: 2. Kuşak Depresyon ve Kişilik Özellikleri İlişkisi.....	28

Tablo 22: 3. Kuşak Depresyon ve Kişilik Özellikleri İlişkisi.....	28
Tablo 23: Türkiye'ye Dönmüş Katılımcıların Depresyon ve Kişilik Özellikleri İlişkisi.....	29
Tablo 24: Türkiye'ye Dönmek İsteyen Katılımcıların Depresyon ve Kişilik Özellikleri İlişkisi.....	30
Tablo 25: Türkiye'ye Dönmek İstemeyen Katılımcıların Depresyon ve Kişilik Özellikleri İlişkisi.....	30
Tablo 26: Hipotezlerin Son Durumları.....	31

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Almanya Vatandaşı Olmayanların Türkiye'den Federal Almanya Cumhuriyeti'ne Göç Hareketleri.....	3
---	---

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

Ort	: Ortalama
ss	: Standart Sapma
n	: Toplam Sayı
p	: Anlamlılık Düzeyi
r	: Korelasyon Katsayısı
Med	: Median
α	: Alpha, Cronbach İç Tutarlılık
%	: Yüzde
ÇKKÖ	: Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği
BDÖ	: Beck Depresyon Ölçeği

1. GİRİŞ

1.1. Göç ve Entegrasyon

Göç ve Entegrasyon; ne kadar ayrı anlamları olup aralarında ayırım yapılsa da, birçok durumlarda örtüşme görülmektedir. Terimler arasındaki ilişkiyi karakterize etmek için sıklıkla “aynı madalyonun iki yüzü” metaforu kullanılmaktadır (Bade, 2011). Demek istenilen ise; madalyonun her iki yüzü birbirinden farklı süreçler barındırsa da, birbiriyle bağlantılı olmasıdır. Tomas Hammar (1985) bu iki süreci “immigrant policy” ve “immigration policy” olarak ayırmıştır. İmmigration policy; sınır geçişlerini ve türünü, göçün nedenlerini düzenlemeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda; entegrasyonu yani göçmenlerin ev sahibi toplumun ilgili sosyal alanlarına entegrasyonunu düzenlemektedir.

Geçmiş araştırmalarda “göç” ve “entegrasyon” terimleri de her zaman birbirinden net bir şekilde ayrılmamaktadır.

1.1.1 Göç

Uluslararası göç örgütün’e (İOM, 2012) göre bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırdan veya bir devlet içerisinde hareketlenmesidir. Uzunlukları, kompozisyonları ve nedenleri ne olursa olsun insanların her türlü hareketini içeren bir nüfus hareketidir. Mültecilerin, yerlerinden edilmiş kişilerin, ekonomik göçmenlerin ve aile birleşimi dahil başka amaçlarla hareket edenlerin göçünü içermektedir.

Almanya’ya bakılır ise; Alman Federal İstatistik Dairesi’ne (2012) göre göçmenler, Federal Almanya Cumhuriyeti’nde doğmayan, yurtdışında doğmuş insanlardır. Almanya’ya sonradan taşınmış uyruğu sonradan Alman olmuş veya yabancı kişilerdir. Bu kişiler aynı zamanda “göç geçmişi” olan kişilerdir. Göç geçmişi olan insanlar, 1949 yılından sonra bugünkü bölge olan Federal Almanya Cumhuriyeti’ne göç etmiş kişilerin yanı sıra Almanya’da doğan tüm yabancıları veya Almanya’da doğmuş ve ebeveynlerinden biri yabancı olan Almanları göçmen olarak tanımlanmıştır.

Annette Treibel’e (2008) göre; özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Avrupa’ya sırt çeviren, Kuzey ve Güney Amerika’ya göç eden milyonlarca insanlar akılda tutulmaktadır. Birleşmiş Milletler tanımına göre göçmenler; normal ikamet yerlerini bir yıldan fazla bir süre kalmak için terk edenlerdir (Treibel, 2008).

Dünya üzerinde göçün nedenlerine bakıldığı zaman, kararların çoğunlukla insanların ve ailelerin yaşam koşullarını iyileştirmeyi amaçladığı görülmektedir (Polat, 2018). Bunun dışında; siyasi ve dini baskı, sosyal nedenler örneğin; “aile birleşimi” ve “bireysel motifler”

göç için etkili nedenlerdir. Ekonomik koşullar ve uluslararası işçi olma isteği göç etmenin en büyük nedenlerden biridir (Spiegel, 2019). Her yıl artış ile birlikte 2017 yılında, dünya çapında yaklaşık 164 milyon göçmen işçi vardı. Bu tüm uluslararası göçmenlerin neredeyse üçte ikisini oluşturmaktadır (ILO, 2017).

Göçler çoğunlukla uzun tartım süreçlerin sonucudur. Bu tartım süreci, birbirini etkileyen çok sayıda "Push ve Pull faktörlerinden" etkilenir (Han, 2016).

Pull faktörlerine örnek olarak; teşvikler, göçmenlik yasaları ve göçmen ülkelere kaynaklanabilecek anlaşmalar gösterilmektedir. Bu bağlamda, Push faktörleri ise; göç edilecek ülkenin koşullarında ve yaşam şartlarında aranmaktadır (Heckmann, 2015).

1.1.2. Entegrasyon

İnsanlar farklı bir ülkeye göç etmeye karar verdikleri zaman bir çok zorluklar ile karşılaşabilir. Barınma yani; ev tutma, gelir, eğitim ve sağlık gibi temel ihtiyaçlar karşılanmalı. Ayrıca, ülkedeki haklar ve yükümlülükler netleştirilmelidir (Heckmann, 2015). Bu zorlukların ve soruların cevapları ile, göçmenler yeni toplumla ilk ilişkilerini kurarlar ve yeni toplumun üyesi olma süreci başlar. Bu süreçte entegrasyon denilmektedir.

Modern, açık toplumlarda çok sayıda göçmen grubu - çoğu zaman sadece nesiller boyunca da olsa - yeni topluma katılmaktadır. Ancak; bu bir doğa kanunu değildir. Sosyo-ekonomik ve kültürel ayrımcılık stabilize edilirse entegrasyon süreçleri kesintiye uğrayabilir (Heckmann, 2015).

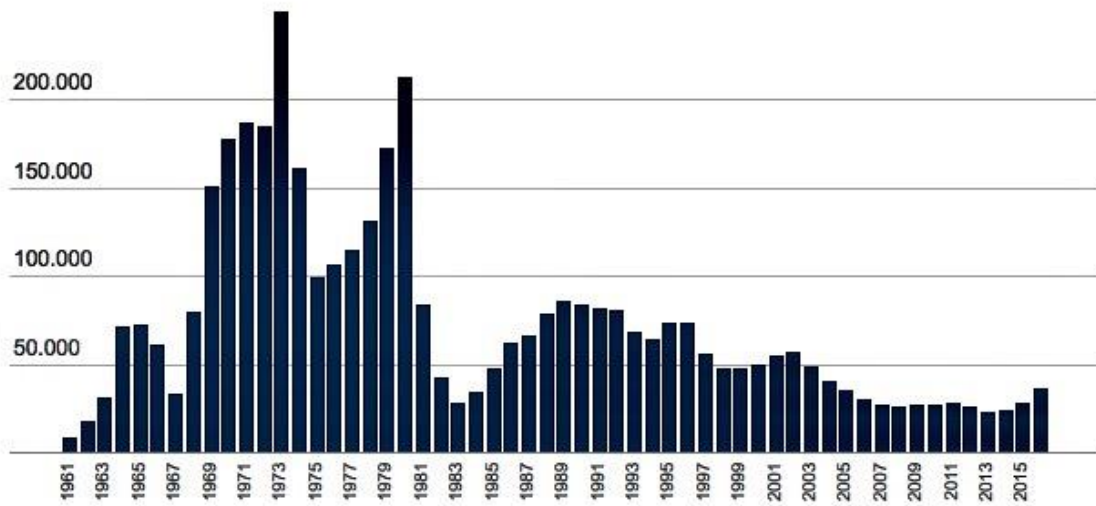
1.2 Almanya'ya Göç

Alman – Türk göçünün uzun bir tarihçesi vardır. 30 Ekim 1961'de Alman – Türk İş İstihdamı Sözleşmesi gerçekleşmiştir. Türkiye'nin bu anlaşma ile birçok şeyi amaçlamıştır. Öncelikle; dış ticaret açıklarını kapatmak istemişlerdir. Bir diğer amaçları ise; Türkiye'nin sosyal ve ekonomik sorunlarını yok etmektir. Almanya'nın amacı ise; büyüyen ekonominin işçi ihtiyacını kapatmak ve bu durumu maddi ve manevi olarak en uygun şekilde bitirmektir. Farklı geçmişlere, kültüre, dine ve yaşam tarzına sahip insanlar bir araya gelmiştir (Aydın, 2013). Dolayısıyla; her iki toplum da işçi göçünden önemli ölçüde etkilenmiştir.

"Misafir işçilerin" bir kısmının dönmek üzere Almanya'da kalacakları ne Türkiye ne de Almanya tarafından ilk başlarda düşünülmemişti. Başlangıçta çoğunlukla Erkek Türk vatandaşları "İşçi" olarak Almanya'ya gitmiştir. Ardından ise; eşleri ve çocukları onları takip etmiştir.

1961 yılından 1973 yılına kadar Almanya'ya gelen Türk misafir işçilerin sayısı 867.000'dir. Bu kişilerin 500.000'i; işlerini tamamladıktan sonra Türkiye'ye geri dönerken, geriye kalan 367.000 Türk, Almanya'da kalarak hayatlarını orada kurmaya karar vermiştir. Örneğin; 1978 yılında 1.2 Milyon Türk vatandaşı Almanya'da kayıtlı iken, 1998 yılında bu sayı 2.1 milyona çıkmıştır (Luft, 2014). 1973'te Federal hükümet, yurt dışından işçi çalıştırma yasağı ilan etmesi ile Almanya'ya işçi göçü genel olarak azalmıştır. Ancak; "Misafir işçiler", eşlerini ve çocuklarını yetiştirmeleri için Almanya'ya getirdiğinden dolayı göçmenlerin sayısı artmaya devam etmiştir (Aydın, 2018). Günümüzde ise; Almanya'da yaklaşık 3 milyon Türk yaşamaktadır (Homann, 2017). Bu kişilerden 1.5 milyonu Türk vatandaşıdır (Schürer, 2015).

Şekil 1: Almanya Vatandaşı Olmayanların Türkiye'den Federal Almanya Cumhuriyeti'ne Göç Hareketleri.

Kaynak: BAMF – Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (2013): Willkommensund Anerkennungskultur. Handlungsempfehlungen und Praxisbeispiele, Nürnberg: BAMF.

1.3 Türkiye'ye Geri Göç

1980'lerin ilk yarısında, Türk asıllıların Türkiye'ye dönüş göçü gerçekleşmiştir. 400 bin kişinin Türkiye'ye geri döndüğü tahmin edilmektedir (Aydın, 2018). Bu duruma sebep olan etkenlerden bir tanesi; 1983 yılında Federal Başbakan Helmut Kohl yönetimindeki Muhafazakar-Liberal hükümet tarafından kabul edilen, misafir işçiler ve ailelerinin iadesi için mali teşvikler oluşturan Geri Dönüş Yardımı Yasası ile başlamasıdır. Bu yasa için belirleyici olan, sadece ekonomik kaygılar değil, aynı zamanda, Almanya'daki Türk asıllı

insanların çoğunun dini bağılıkları nedeniyle herhangi bir Hristiyan Batı Avrupa ülkesine entegre olamayacağı varsayımdır (Hecking, 2013).

2000'li yıllarda Türk - Alman göç tarihinde bir dönüm noktası yaşandı. 2006 yılında ilk kez Almanya'dan Türkiye'ye, Türkiye'den Almanya'ya göre daha fazla insan göç etti. Türkiye'den Almanya'ya göç, 2005 yılından bu yana önemli ölçüde yavaşlarken, Almanya'dan Türkiye'ye tersine göç nispeten sabit kalmıştır.

Bir araştırmada (Sauer, 2009); Almanya'nın Nordrhein-Westfalen eyaletindeki Türklerin %34'ünün Türkiye'ye dönüş yapmak istediği görülmektedir.

Ankara Alman Konsolosluğu'na göre ise; günümüz de, Almanya'dan geri dönüş yapmış 4 milyon Türk Türkiye'de yaşıyor. Kuşaklar ilerledikçe, yeni nesillerin Türkiye'ye dönüş arzusunun arttığını Liljenberg'in (2011) bir araştırmasında görebiliriz. Bu denli geri göç fenomeninin nedenlerini ve niyetlerini Obergfell (2017) araştırmıştır. Bu araştırmada; ekonomi, siyasi koşullar, sosyal ağlar, vatan bağılılığı, dışlanma tecrübeleri, evlilik ve diğer faktörler göz önünde bulundurularak, dönen göçmenlerin hangi sebepten ağırlıklı olarak döndüğü ele alınmıştır.

Ağırlıklı olarak; Türklerin Almanya'da entegre olma problemi yaşadıkları ortaya çıktığı gibi, bu problemin de daha öncesinde saydığımız faktörleri etkilediği Obergfell'in araştırmasında gösterilmektedir. Bu durumun dışında; araştırmaya göre, göçmenlerin kendini dışlanmış hissettiklerinden dolayı Türkiye'ye döndüğü veya dönme isteğinin olduğu saptanmıştır. Buna benzer bir çalışma da Almanya Federal Bürosu (BAMF) tarafından 2016 senesinde yapılmıştır. Araştırmada; nedenler ve niyetler yine ele alınırken, cinsiyet ve yaş faktörleri de göz önünde bulundurulmuştur. Sonuç olarak; Almanya'ya entegre olmakta zorlanan, yeni eğitimini bitirmiş, 3. kuşak olan, erkek vatandaşların Türkiye'ye geri döndüğü ortaya çıkmıştır (BAMF, 2016).

Tablo 1: 1991-2015 Arası Türkiye'den ve Türkiye'ye Göç

	1991	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Türkiye'ye	36.639	35.612	37.058	34.595	33.229	32.172	38.889
Almanya'ya	82.635	49.699	42.222	36.341	31.449	28.926	28.742
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Türkiye'ye	39.615	36.033	32.756	32.788	33.644	31.941	30.540
Almanya'ya	29.544	30.171	31.021	28.641	26.390	27.805	32.684

Kaynak: BAMF, (2018), Migrationsbericht der Bundesregierung, S. 128-139

Genel olarak; göçmen kökenli nüfus ve özellikle 2. ve 3. kuşak üzerine yapılan araştırmalarda, çoğunlukla, entegrasyon konularına odaklanıldı. Çeşitli çalışmalar düzenli olarak; yapısal, sosyal ve tanımlayıcı entegrasyonun çeşitli yönlerine ve bu alanda artış gösteren eğitim ve işgücü piyasası entegrasyonuna ayrılmıştır. Çalışmalar; göçmenlik geçmişini olan insanların göçü bağlamında ele alındığı veya en azından bunlara değindiği ölçüde, ki bu burası da ilgi çekicidir; genellikle kalma veya göç etme niyetlerini entegrasyon perspektifinden ele alırlar. Ancak; niyetlerinin ve nedenlerinin, kişilik özellikleri ile bir bağlantısının olup olmadığı henüz araştırılmamıştır.

Çoğu Türk göçmenler Almanya’da; aynı iletişime, etkenlere, koşullara ve şartlara maruz kalmakta iken (BAMF, 2016), dönen, dönmek isteyen ve dönmek istemeyen Türk göçmenlerin arasındaki kişilik özelliklerinin farkları nelerdir?

Bu araştırmada; Türkiye’ye dönen, dönmek isteyen ve dönmek istemeyen 2. ve 3. kuşak olmak üzere, Türk göçmenlerin kişilik özelliklerine, aralarındaki farklara ve bu kişilik özelliklerinin depresyon ile ilişkisine bakılacaktır.

2. KAVRAMSAL TANIMLAR

Çalışmanın daha anlaşılır olabilmesi için bazı terimlerin anlamları aşağıda detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

2.1 Göç ve Entegrasyon Biçimlerinin Çeşitliliği

Farklı göç biçimleri ve türleri, entegrasyon için farklı sonuçlara yol açmaktadır. İşçi göçmenleri, eğitim ve evlilik göçmenlerinin her biri, farklı gereksinimler ile farklı entegrasyon yollarına girerler. Göç türleri genellikle göçün gönüllü veya zorunlu olmasına, geçici veya kalıcı olmasına veya göç ülkesine hangi yasal erişimin mümkün kılındığına göre ayırt edilebilmektedir. Bu anlayışa göre göç; güdülerle, eylem seçeneklerin değerlendirmesiyle ve göçle hedeflerin başarı olasılığının değerlendirmesiyle karakterize edilen sosyal bir eylemdir. Gönüllü göç; genellikle göç ülkesindeki yeni koşullara “dahil olma” ve bu anlamda kendini bütünleştirme isteği ile ilişkilendirilir. Göç biçimlerinin sınıflandırılmasının açık ara en önemli biçimi, entegrasyon süreci için farklı fırsatları ve kısıtlamaları beraberinde getiren erişimin yasal durumuna göre gerçekleşir. Aşağıdaki gruplar ile göç biçimleri ayırt edilebilir (Heckmann, 2015):

- Uluslararası özgürlüğü
- İşçi göçü

- Aile göçü/ Aile birleşimi
- Eğitim göçü

2.1.1. Uluslararası Özgürlüğü

Uluslararası özgürlük çerçevesindeki göç; insanların ikamet yerlerini özgürce seçebilmeleri ve tanımlanmış devletlerin topraklarında çalışabilmeleri anlamına gelmektedir. Vatandaşları için uluslararası dolaşım özgürlüğünü kademeli olarak uygulayan Avrupa Birliği, uluslararası dolaşım özgürlüğüne örnek sunmaktadır.

Entegrasyon ile ilgili olarak, uluslararası dolaşım özgürlüğü bazı açılardan kararsızdır. Bir yandan daha geniş ve daha çeşitli eylem kapsamı aracılığıyla insanların çalışma, yaşam ve ilişki seçeneklerini genişletir, bir bölgeye ve topluma bağlı olmayan bir yaşam biçimi olarak “ulusötesi”ni mümkün kılmaktadır (Heckmann, 2015). Öte yandan ise, iki veya daha fazla toplumda hareket etmek, önemli kişisel kaynaklar gerektiren ve ilgili bağlamlarda entegrasyonu zorlaştıran öğrenme ve performans taleplerini ortaya çıkarmaktadır.

2.1.2. İşçi Göçü

İnsanlar, çoğunlukla güvenli bir gelir arayışı içinde, daha fazla refah ve güvenlik umuduyla ülkelerini terk etmektedirler. “İşçi göçü”; insanların kendi ülkesi dışında başka bir ülkede kazançlı bir iş bulabilmek için göç etmesi durumudur (Haase & Jugl, 2007).

Hukuki açıdan, kazançlı istihdam amacıyla bir ikamet izninin verilmesi ve ikamet izninin de bir istihdam ilişkisinin devam etmesi ile bağlantılı olması, işgücü göçünü anlatmaktadır (Hoesch, 2018). Çoğunlukla; iş göçünün nedeni, anavatanında ya hiç ya da düşük ücretli iş olması ve göç edilecek olan ülkede iş sıkıntısının olmamasıdır (Dienelt, 2012).

2.1.3. Aile Göçü / Aile Birleşimi

Çoğu ülkede, aile birleşimi nicel olarak en önemli göç kategorisidir. Avrupa Birliği’nde; “yasal göç için ana erişim noktasını” temsil etmektedir (Bendel 2006). Aile göçü; bir evlilik, aile kurulması ile ilgili olan ve yurt dışından bir kişi ile evlenilmesi durumu ile ilgili olan bir göç türüdür.

2.1.4. Eğitim Göçü

Okul, akademik veya mesleki nitelikler elde etmek için yapılan göç, eğitimsel göç olarak adlandırılır. Okul öğrencilerini ve çırakları ilgilendirmektedir (Oltmer, 2017).

2.2. Kuşaklar

Genel olarak birinci kuşak; Türk - Alman İş İstihdamı sözleşmesi ile Almanya'ya işçi olarak göç eden kişilerdir. İkinci kuşak; ebeveynleri (en azından Türk kökenli kişiler söz konusu olduğunda), sözde “misafir işçi” yani yabancı işçi olarak işe alınan ve Almanya'ya göç eden kişilerdir (Hamburger 2011: 89). İkinci kuşak üyeleri Almanya'da doğan ya da - genel olarak – çocuk iken Almanya'ya gelen ve orada sosyalleşmelerini yaşayan kişilerdir (Sievers ve diğerleri, 2010: 53). “Çocuklar” terimi genellikle erken çocukluğu, yani okul öncesi yaşı ifade eder. Bu nedenle; bu iş için sınır, altı yıl olarak belirlenir. Üçüncü kuşak, bu nedenle göçmenlerin torunlarıdır. Bu duruma göre; sonraki nesiller terimi, göçmen neslin torunları için toplu bir terim olarak anlam ifade etmektedir. Üç milyon kişiden oluşan Türk kökenli insan grubunda, yaklaşık 1.5 milyon kişinin kendi göç deneyimi yoktur ve bu nedenle sonraki kuşaklar arasında sayılabilmektedir (Statistisches Bundesamt 2015a: 136; 139).

3. GENEL BİLGİLER

3.1. Teorik Altyapı

Konunun anlaşılmasında önemli olan bileşenler aşağıda daha detaylı açıklanarak ele alınmaktadır.

3.1.1. Kişilik ve Göçmen Uyum Süreçleri

Göçmen geçmişi olan kişilerin sosyal entegrasyonu veya göçmenlik tarihinin temel toplumsal zorluklardan biri olduğu kanıtlanmıştır (Uslucan, 2010).

Göçmenlerin kişilik özelliklerinin ve kişilik bozukluklarının tanısal değerlendirilmesi, belirli bir ölçüde, göç ettikleri ülkenin toplumunun belirli davranışları değerlendirmesine bağlıdır (Callies, 2003). Bu durumda; göçmenlerden beklenen aslında, davranışlarını gittikleri ülkeye göre ayarlamaları olduğu söylenebilir. Her kültürün kendine özgü adetleri ve alışkanlıkları vardır. Bu adet ve alışkanlıklara sorunsuz bir şekilde alışmak, benimsemek ve kişiliğini uyarlamak her birey için çok kolay olmayabilir (Gesemann, 2010).

Chen et al. (2008)'in araştırmasında, göçmenlerin kişilik özelliklerinin; iki kültürlü kimlik, iki dillilik ve psikolojik uyumun en güçlü yordayıcısı nörotizm'in olduğunu ortaya çıkartmıştır.

Gelişime bakılacak olursa, örneğin; göçmenlerin çocukları, yerli vatandaşların çocuklarına göre, sağlık, gelişim ve psikososyal uyum göstermekte oldukça büyük bir fark

ortaya koymaktadır (Gualdi-Russo et al., 2014). Göç eden kız çocukların regl olma yaşı daha küçük iken, erkek çocukların ise ergenlik çağı daha kısa sürmektedir. Duygusal denge, sosyal girişkenlik ve açık görüşlülük konusunda ise, yine, yerli vatandaşların çocuklarından oldukça az varlık göstermektedirler (Leong, 2007).

Yetişkinlerde ise göç; kişilerin kendi ve psikososyal sağlıklarını riske sokabiliyor. Toselli et al. (2014)'nin bir çalışmasında, bu risklerin özellikle; cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, kültürleşme ve ayrımcılık faktörlerini etkilediğini görebiliriz. Ayrıca, bir önemli faktör de; bu çalışmaya göre göçmenlerin göç ettikleri ülkeye geldikleri yaş, yani oldukları kuşaktır. Bu durumun nedeni; gittikleri ülkenin farklı etnik gruplarına ait olmaları ve bu durumun yeri geldiği zaman stres durumları yarattığıdır. Araştırmaya göre; birçok göçmen bu durumlarla baş etmekte zorlanmaktadır.

3.1.2. Kişilik ve Depresyon Arasındaki İlişki

Kişilik özelliklerinin depresyon ile arasındaki ilişki ile alakalı birçok araştırma vardır. 2002'de, Farmer ve ark. tarafından ikizler üzerine yapılan bir araştırmada, “The Cardiff Depression Study”, nevrotikliğin - diğer tüm “büyük beş” kişilik özellikleri gibi - büyük ölçüde kalıtsal yani doğuştan olduğunu göstermiştir. Aynı zamanda; nevrotikliğin, bir kişinin genel duygusal ruh hali ve yaşam olaylarının olumsuz algılanması ile de yakından ilgili olduğu saptanmıştır. Kişinin mevcut zihinsel durumunun nevrotiklik üzerinde büyük bir etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum, kendini kötü hissetme gibi depresyon belirtilerinin, nevrotiklik düzeyi üzerinde bir etkisi olduğu anlamına gelmiştir. Bu nedenle; daha önce depresyon deneyimi olan kişiler, bu deneyimi olmayanlara göre nevrotiklik için önemli ölçüde daha yüksek değerler göstermiştir. Bu durum ile birlikte; yüksek veya düşük nevrotikliğin, katılımcılardan herhangi birinin depresyona daha yatkın olup olmadığı üzerinde hiçbir etkisi olmadığı görülmüştür. Tam tersi olarak; depresyon deneyimi daha yüksek düzeyde nevrotikliğe yol açtığı görülmüştür. Bu çalışma aynı zamanda depresyon eğilimi ile herhangi bir bağlantı göstermeyen, dışa dönüklük özelliğini de test etmiştir. 2005 yılında Muris ve ark. tarafından yapılan bir araştırma nevrotikliğin, kafa yorma ve endişelenmek ile ilişkili olduğu sonucuna varmıştır. Bu iki madde ise depresyon eğilimi ile ilgilidir. Bu nedenle; nevrotikliğin, depresyonla doğrudan olmasa da dolaylı olarak etkileşime girdiği varsayılabilir. Örneğin; nevrotiklik karamsarlığa yol açarken, aynı zamanda, depresyona sebep olabilmektedir.

Bir başka çalışma da, (Fergusson & Horwood, 1986) yüksek düzeyde nevrotikliğe sahip kişilerin, olumsuz ve mutsuz yaşam olaylarına veya acil durumlara daha duyarlı olduklarını ve bu durumlardan daha güçlü bir şekilde etkilendiklerini göstermiştir.

Henderson ve ark. (1984) bir araştırmasında, depresyon eğiliminin esas olarak genler, bireysel ve kişisel deneyimlerle ilgili olduğu, bir kişinin aile ve sosyal çevresinin bu konuda pek bir rol oynamadığı şeklinde şaşırtıcı bir sonuca varmıştır. Depresyona yatkınlık ve nevroतिकlik genlerimizden büyük ölçüde etkilenmektedir (Lars, 2014). Ancak; zamanın bu noktasında, henüz tam olarak hangi genlerin etki içerisinde olduğu bilinmemektedir. Bu nedenle, depresyon ve nevroतिकlığın ne ölçüde ortak genetik nedenlere sahip olduğunu veya birbirinden bağımsız olduğunu kesin olarak söylemek mümkün değildir.

3.1.3. Göçmenlerde Depresyon

Depresyon; çok sayıda şikayet ile kendini gösterebilen bir ruhsal bozukluktur. Kalıcı depresif bir duygudurum, düşünce de azalma, ilgi kaybı, uykusuzluk ve iştahsızlık depresyona ait belirtilerden bazılarıdır. Depresyon; günümüzün en yaygın hastalıklarından bir tanesidir (Hartzinger, 2007).

Göç, ruh sağlığı üzerinde etkili bir faktör olarak görülmektedir ve özellikle günümüzde büyük göç hareketlerinin olduğu zamanlarda psikiyatride gittikçe daha da büyük önem taşımaktadır (Diop & et. Al, 2019).

Göçmenlerde Psikolojik ve Psikosomatik hastalıkların bir sebebi ise; genellikle, entegre olmama veya olamama olarak ortaya çıkabilir. Bu durum ise; yabancı bir topluma başarılı bir şekilde yönelmek için tüm çabaların başarısızlığı olarak anlaşılabılır. Başarısız entegre süreci, ilk psikolojik semptom olarak nitelendirebildiğimiz kavram olan “Korku” durumuna sebep olmaktadır (Sefat, 2011).

Göçmenlerin göçünün başında üç ana korku kavramı vardır. Bunlar (Sefat, 2011);

- 1) Varoluş korkular: Güvensizlik, yaşamı tehdit eden durumlar
- 2) Kimlik krizi: Eradikasyon deneyimleri, yakın kaybı korkusu
- 3) Kültür şoku: Etnokültürel farklılıklar

Bu korkular elbette ki depresif bir hale bürünebilmektedir (Sefat, 2011). Mewes ve ark. (2010), bir çalışmada (Türk Göçmenlerde Somatoform semptomlar, Korku ve Depresyon), bu korkuların depresyon belirtilerini ortaya çıkarabileceğini gözlemlenmiştir. Örneğin;

kadınların erkeklere göre PHQ-9 (Koenke, Spitzer & Williams, 2002) depresyon ölçeğinde fazladan iki semptom işaretlemiştir.

Meryam Schouler-Ocak, yalnızlığın, yurt özleminin, dil ile sorunların, işsizlik ve yaşam şartlarının da depresyon belirtilerini ortaya çıkarabileceğini 2015 yılında kanıtlamıştır. Bu durumun yanı sıra; göçmenlerde yaşanan yüksek kültürleşmeden doğan stresin de depresyon ile bir ilişkisi olduğu ortaya çıkmıştır (Hovey, 2000). 2012 senesinde Aichberger ve ark.'nın yaptığı bir araştırmada, 50 yaş üstü göç etmiş kişilerin diğer kişilere göre daha yüksek oranda depresif belirtilere sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Alman ve Türk insanların hastalık yatkınlıklarını ele almak adına Erim et. Al (2014) araştırmalarında psikolojik ve somatoform semptomlarını araştırmıştır. Erim ve ark., Türk insanların Alman insanlara göre daha yüksek derecede depresif ve somatoform semptomlar gösterdiği sonucuna varmıştır. Türk insanlarda en belirgin depresif belirtiler; yorgunluk ve sinirlilik iken, Alman insanlarda çoğunlukla uyku bozuklukları ve yorgunluktur.

Depresyon hastalarının pek çoğunun suizidal düşünceleri vardır (Voderholzer, 2011). Yaklaşık %3-4 depresyon hastası intihar sebebiyle ölmektedir (Wolfersdorf, 2008).

Spallek et al. (2015)'in yaptığı bir araştırmada, göçmenlerin intihar girişimlerinin yerli vatandaşlara göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durumun sebebi ise; göçün seyri ve göç edilen ülkede görülen uygunsuz muameledir. Aichberger et al. (2015)'in yaptığı farklı bir araştırma da ise; göçmen kökenli genç kadınların intihar ve intihara teşebbüs riski daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Almanya'daki ölüm nedeni istatistiklerinde; Türk göçmen kökenli kızların ve genç kadınların, aynı yaştaki yerli kadınlara göre neredeyse iki kat daha fazla intihar riskine sahip olduğu görülmüştür. Özellikle; psikososyal faktörler, belirleyici olarak tanımlanmıştır. Göçmenlerin vatanları ile göç ettikleri ülkenin toplumsal norm ve değer uyumsuzlukları, kişilerin kimlik sorunları, yeni yaşam koşulları, kültür çakışmaları ve stresli yaşam, psikososyal faktörler olarak görülmektedir.

Bu faktörler göçmenler için büyük risklerdir ve birçok göçmen depresif bir duygudurum içersindedir (Küchenhoff, 2013).

4. GEREKÇE VE AMAÇ

4.1. Araştırmanın Gerekçesi ve Amacı

Günümüzde, zaman geçtikçe çok fazla insan farklı ülkelere göç etmektedir. Özellikle; Almanya'da yaşayan Türklerin de Türkiye'ye geri dönmesi söz konusudur (Sirkeci &

Zeyneloglu, 2014). Farklı araştırmalarda göçe ve göçün nedenlerine odaklanılırken, göç eden insanların kendileri ve kişilik özellikleri hakkında çok az bilgi bilinmektedir. Bu araştırmanın amacı; hem Almanya geçmişini olan 2. ve 3. kuşak kişilerin, hem de Almanya'dan Türkiye'ye dönen, dönmek isteyen ve dönmek istemeyen kişilerin kişilik özelliklerinin farklarını ve bu özelliklerinin depresyon ile ilişkisini incelemektir.

4.2. Hipotezler

H1: Katılımcıların kuşakları ile beş faktör kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır

H2: Katılımcıların kuşakları ile çokkültürlü kişilik boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır

H3: Katılımcıların kuşakları ile depresyon düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır

H4: Katılımcıların kuşakları ile SLC90 alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır

H5: Katılımcıların Türkiye'ye dönme durumları veya istekleri ile beş faktör kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır

H6: Katılımcıların Türkiye'ye dönme durumları veya istekleri ile çokkültürlü kişilik boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır

H7: Katılımcıların Türkiye'ye dönme durumları veya istekleri ile depresyon düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır

H8: Katılımcıların Türkiye'ye dönme durumları veya istekleri ile SLC90 alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır

H9: 2. kuşak katılımcıların depresyon düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır

H10: 3. kuşak katılımcıların depresyon düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır

H11: Türkiye'ye dönen katılımcıların depresyon düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır

H12: Türkiye'ye dönmek isteyen katılımcıların depresyon düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır

H13: Türkiye'ye dönmek istemeyen katılımcıların depresyon düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

4.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde göçün nedenleri ve motifleri araştırılırken, göçmenlerin kişilik özelliklerinin farklılıkları, araştırmalarda ihmal edilebilmektedir.

Türk göçmenlerin, hem Almanya'daki yerli Almanlardan (Luft,2014) hem de Türkiye'ye dönen veya geri dönmek isteyen Türk göçmenlerden daha fazla depresif belirtiler göstermeleri bu araştırmanın dikkat çeken bir gerçeğidir. Ekonomik, teknolojik, insan hakları ve yan haklar konularında Türkiye'ye oranla daha gelişmiş olan Almanya'dan, Türkiye'ye dönen insanların, Almanya'yı tercih eden insanlara göre daha az depresyon belirti göstermeleri ortada ters bir ilişki olduğunun göstergesidir.

Bu araştırma; göçmenlere yapılacak psikolojik danışmanlık sürecinde, kişilik özelliklerinin farkını ve göç tercihlerinin, kişilikleri ile bir ilişkisi olduğunu vurgulamak açısından önem taşımaktadır. Ayrıca; Almanya'daki Türkler üzerinde, psikoterapötik alanda, depresyonun gelişimi için terapi modelleri de geliştirilebilir.

Araştırmanın bir diğer önemi ise; Almanya'ya, Türkiye'den gelen göçmenler için, önleyici müdahaleler planlanabilmesidir. Bu öneme ilaveten; kültürün, aileler arasında aktarılması gibi konular üzerinde daha fazla araştırmalar yapılabilmesi için bu araştırma bir ışık tutmaktadır. Aynı zamanda bu araştırmalar, psikoterapötik tedavileri de etkileyebilir.

"Yabancı bir ülkede" sosyal izolasyon veya ırkçılık tecrübeleri başka psikolojik zararlara da yol açabilmektedir. Bu gibi durumda; bu araştırma, göçmenin hangi ülkede bulunduğuyla ilgili olarak, depresyonun ortaya çıkma olasılığının daha yüksek olduğu durum ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki detaylı olarak incelenmiştir. Bu araştırma üzerinden, psikoterapötik alanda, kişilik özelliklerine bağlı önleyici metodların geliştirilebilmesi mümkün kılınmıştır.

Türkiye'ye dönmemiş göçmenlerin kendilerini Almanya'ya entegre edebilmeleri ve depresyon belirtileri geliştirmemeleri için neler yapılabilir sorusuna daha fazla yanıt bulunabilmesi için bu araştırma bir başlangıç noktası olmaktadır.

4.4. Varsayımlar

Katılımcıların araştırmada kullanılan ölçekleri dürüstçe cevapladıkları varsayılmıştır.

4.5. Sınırlıklar

Bu araştırma, internet ortamında sunulan anket uygulaması ile gerçekleştirildiği için, ankete katılan bireylerin bilgi saklama veya yanıltıcı yönde yanıt verme eğilimi olabileceği, araştırmanın kısıtlılıkları olabilir. Araştırmada, katılımcıların yaşantı, travma, kişilik

geçmişlerinin sorgulanması bir diğer kısıtlılık olabilir. Heterojen etnik gruba ait katılımcılardan oluşan az sayıda örneklem sayısı, araştırmanın önemli kısıtlılıklarıdır.

Araştırmanın örnekleme; Türkiye ve Almanya’da bulunan ikinci ve üçüncü kuşak göçmenleri temsil etmektedir.

5. YÖNTEM

5.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma; nicel bir araştırma olup, kesitsel modelinde bir araştırmadır. Araştırmada kullanılan ölçekler arasında ilişkisel istatistik analizi yapılmıştır.

5.2. Örneklem

Araştırma örnekleme; Türkiye’de ve Almanya’da yaşayan, 18 yaş üstü, Almanya göç geçmişi bulunan 2’nci ve 3’üncü kuşak bireylerden rastgele seçilerek oluşturulmuştur.

Verileri toplarken “Kartopu örnekleme yöntemi” kullanılmıştır. “Unipark Questback” programı ile de anketlere dijital olarak uygulanmıştır. Ölçekler, Türkçe dilinde uygulanmıştır.

Elde edilen bulgular cinsiyet değişkeni açısından değerlendirildiğinde; örneklemin %51’ine denk gelen 51 katılımcının kadın, %49’una denk gelen 49 katılımcının erkek olduğu tespit edilmiştir.

Örnekleme, doğum yerinin dağılımı şu şekilde gerçekleşmiştir; katılımcıların %57’sine denk gelen 57 katılımcı Türkiye doğumlu, %41’ine denk gelen 41 katılımcı Almanya doğumlu ve %2’sine denk gelen 2 katılımcı ise başka bir ülkede doğmuştur.

Örnekleme, uyruk bakımından elde edilen bulgular ise şu şekilde gerçekleşmiştir; katılımcıların %34’üne denk gelen 34 katılımcı Türk uyruklu, %66’sına denk gelen 66 katılımcı ise Alman uyrukludur.

Örnekleme, Türkçe dil seviyesinin incelendiği değişkenin dağılımı şu şekilde gerçekleşmiştir; katılımcıların %9’una denk gelen 9 kişinin temel seviye, %27’sine denk gelen 27 kişinin orta seviye ve son olarak da; örneklemin %64’üne denk gelen 64 kişinin Türkçe dil seviyesinin ileri olduğu görülmektedir.

Örnekleme, medeni durum şu şekilde dağılım göstermiştir; 37 (%37) katılımcı bekar, 49 (%49) katılımcı evli, 12 (%12) katılımcı daha önce bir evlilik yaşamış ve 2 (%2) katılımcı ise soruya cevap vermekten kaçınmıştır.

Örnekleme, eğitim durum dağılımı şu şekilde gerçekleşmiştir; 1 (%1) katılımcı ilkokul mezunu, 4 (%4) katılımcı ortaokul mezunu, 40 (%40) katılımcı lise mezunu, 50 (%50) katılımcı üniversite mezunu ve 5 (%5) katılımcı yüksek lisans mezunu olarak tespit edilmiştir.

Örnekleme, ekonomik düzeyin sorgulandığı değişkenin dağılımı şu şekilde gerçekleşmiştir; katılımcıların 3'ü (%3) asgari ücret altında bir aylık gelire sahip olmakta, 10'u (%10) asgari ücret düzeyinde ve 87'si (%87) asgari ücret düzeyi üzerinde bir aylık gelire sahip olmaktadır.

Örneklemin şu an yaşadığı yerin sorgulandığı değişkenin bulguları şu şekilde gerçekleşmiştir; katılımcıların %38'ine denk gelen 38'i Türkiye'de, %62'sine denk gelen 62'si ise Almanya'da yaşamaktadır.

Örneklemin kuşak değişkeni şu şekilde dağılım göstermiştir; 58 (%58) katılımcı 2'nci kuşak, 42 (%42) katılımcı 3'üncü kuşaktır.

Aşağıda yer alan Tablo 2'de araştırmanın demografik değişkenlerinin dağılımları frekans ve yüzdelere bakımından sunulmuştur.

Tablo 2: Araştırmanın Demografik Değişkenlerinin Dağılımı

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	51	51
	Erkek	49	49
Doğum Yeri	Türkiye	57	57
	Almanya	41	41
	Diğer	2	2
Uyruk	Türkiye	34	34
	Almanya	66	66
Türkçe Dil Seviyesi	Temel	9	9
	Orta	27	27
	İleri	64	64
Medeni Durum	Bekar	37	37
	Evli	49	49
	Daha Önce Evlilik Yaşamış	12	12
	Cevap Vermek İstemiyorum	2	2
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu	1	1
	Ortaokul Mezunu	4	4
	Lise Mezunu	40	40
	Üniversite Mezunu	50	50
	Yüksek Lisans/ Doktora Mezunu	5	5
Ekonomik Düzey	Asgari Ücret Altı	3	3
	Asgari Ücret Düzeyi	10	10
	Asgari Ücret Üzeri	87	87
Yaşanılan Yer	Almanya	62	62
	Türkiye	38	38
Kuşak	2. Kuşak	58	58
	3. Kuşak	42	42
Toplam		100	100

5.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada; Beck Depresyon ölçeği, Ruhsal Belirti Tarama Testi (SLC-90-R), Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği, Beş Faktörlü Kişilik Envanteri (Big Five Inventory – 2) ve Demografik Bilgi Formu olmak üzere toplamda 5 adet ölçme ve değerlendirme aracı kullanılmıştır.

5.3.1. Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ)

Beck Depresyon ölçeği; Beck, Ward ve Mendelson tarafından 1961 yılında geliştirilmiştir ve Hisli tarafından 1989 yılında Türkçe'ye uyarlanmıştır.

BDÖ; psikiyatrik tanıli yetişkinlerde, depresyonun şiddetini değerlendirmek için bir araçtır. Envanter, depresif semptomatigi ölçmek ile birlikte depresyonda görülen somatik, duygusal, bilişsel ve motivasyonel bilgileri değerlendirmektedir.

Katılımcıların değerlendirmesi gereken 21 madde bulunmaktadır. Puan aralığı 0-63'tür ve puanlandırma sayıları 0 ile 3 arasındadır.

BDÖ ölçeği; “kendini değerlendirme” türünde bir ölçektir. Alt boyutları; “suçluluk duygulanımı”, “umutsuzluk”, “bedensel kaygılar” ve “kendine yönelik olumsuz duygulardan” oluşmaktadır.

Toplam puanın yüksek olması durumu; depresyon düzeyinin veya depresyon şiddetinin yüksekliğini göstermektedir. (Savaşır ve Şahin, 1997)

5.3.2. Psikolojik Belirti Tarama Listesi (SCL90-R)

Psikolojik/Ruhsal Belirti Tarama Listesi; Leonard R. Derogatis ve ark. tarafından geliştirilmiştir. Bu tarama listesinin geliştirilme amacı; bireylerde son 7 gün içerisinde görülen fiziksel ve psikolojik belirtilerin düzeyini belirlemektir. 90 maddeden oluşan bu listenin 9 alt ölçeği vardır. Bu alt ölçekler; Somatizasyon, Obsesif-Kompulsif, Kişiler arası Duyarlılık, Depresyon, Kaygı, Öfke-Düşmanlık, Fobik-Reaksiyon, Paranoid Düşünce ve Psikotizimdir. 90 soru “hiç” (0) ve “ileri derece” (4) arasında beş puanlık bir ölçekte yanıtlanmaktadır.

5.3.3. Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği Kısa Formu (ÇKKÖ Kısa Formu)

Zee ve ark. tarafından 2013 yılında Çok Kültürlü Etkinliği ölçme amacıyla geliştirilen ÇKKÖ'nin kısa formu, Sarıçam tarafından 2014 yılında Türkçe'ye uyarlanmıştır. İlgili form, 40 sorudan ve 5'li likert tipinden oluşmaktadır. Çok Kültürlü Kişilik bu ölçekte; “Kültürel Empati”, “Açık Görüşlülük”, “Sosyal Girişkenlik”, “Esneklik” ve “Duygusal Denge” olmak

üzere 5 alt boyutta ele alınmaktadır. 40 maddeden oluşan ÇKKÖ'nin 17 maddesi ters kodlanmaktadır.

Ölçeğin ilgili alt boyutları aşağıdaki maddelerden alınan puanlara göre değerlendirilmektedir. Parantez içerisinde olan maddeler “Ters Kodlama” maddelerini ifade etmektedir. Ölçeğin alt boyutlarına ait Cronbach Alfa İç Tutarlılık (Güvenilirlik Analizi) Katsayıları, ilgili alt boyutların yanında “α” ile gösterilmektedir. (Sarıçam, 2014).

- Kültürel Empati: 1, 6, 18, 23, 27, 32, 36, 37 – $\alpha = .73$
- Açık Görüşlülük: 2, 9, 12, 13, 15, 19, 30, 40 – $\alpha = .79$
- Sosyal Girişkenlik: (3), (4), 7, 8, 10, (22), 29, 33 – $\alpha = .76$
- Esneklik: (5), (14), (17), (24), (26), (28), (35), (39) – $\alpha = .71$
- Duygusal Denge: 11, (16), (20), (21), (25), (31), 34, (38) – $\alpha = .79$

Ölçekten alınabilecek en düşük puan 40 iken en yüksek puan 200'dür.

5.3.4. Beş Faktörlü Kişilik Envanteri (Big Five Inventory – 2)

Beş faktörlü kişilik envanteri; Goldberg tarafından 1992 yılında, beş kişilik özelliklerini ölçmek adına geliştirilmiştir. 2017 yılında ise; Cemalcılar, Sümer ve Baruh tarafından Türkçe'ye çevirilmiştir.

Toplamda; 60 maddeden oluşmaktadır ve 5'li likert tipidir. Maddeler; dışa dönüklük, güvenirlik, nevroitiklik, uyumluluk ve açık fikirlilik üzerinde kurulmuştur. Ölçekte, 60 maddenin 30'u ters kodlanmaktadır. Ölçeğin ilgili alt boyutları aşağıdaki maddelerden alınan puanlara göre değerlendirilmektedir. Parantez içerisinde olan maddeler “Ters Kodlama” maddelerini ifade etmektedir.

- Dışa Dönüklük (Extraversion): 1, 6, (11), (16), 21, (26), (31), (36), 41, 46, (51), 56
- Yumuşak Başlılık (Agreeableness): 2, 7, (12), (17), (22), 27, 32, (37), (42), (47), 52, 57
- Sorumluluk (Conscientiousness): (3), (8), 12, 18, (23), (28), 33, 38, 43, (48), 53, (58)
- Açık Fikirlilik: (5), 10, 15, 20, (25), (30), 35, 40, (45), (50), (55), 60
- Olumsuz Duygu (Neuroticism): (4), (9), 14, 19, (24), (29), 34, 39, (44), (49), 54, 59

5.3.5. Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların demografik bilgilerine ek olarak, ikamet ettikleri ülkeye göre farklı bilgiler elde edinildi. Türkiye'ye dönmüş bulunan katılımcıların geliş sebebi ve kendi istekleriyle gelip gelmediklerine dair bilgiler de yer almaktadır. Almanya'da yaşayan katılımcıların ise, herhangi bir zaman Türkiye'ye geri dönmeyi düşünüp düşünmediklerine dair bilgiler alınmıştır. İkamet süresi, medeni durumları ve Almanya'da iken kaçınıcı kuşak olarak bulundukları ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

5.4. Verilerin Toplanması

Araştırma için veri toplama işlemi 02.12.2020 tarihinde başlayıp 05.01.2020 tarihinde sona ermiştir. İlk aşamada, 100 katılımcının Almanya geçmişi olduğuna dikkat edilerek, Unipark Anket formu programından elde edilen Link ile birlikte, Onam Formu bu kişilere dağıtılmıştır. Anketin doldurulması yaklaşık 40 dakika sürmüştür. 1'inci kuşağa ait olan 9 anket veri sonuçları örneklemden çıkarılmıştır.

5.5. Verilerin Analizi

Veriler, veri toplama işlemi tamamlandıktan sonra IBM tarafından geliştirilen Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) programına girilmiştir ve istatistiksel analiz gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, kullanılan ölçeklerin istatistiksel güvenilirliklerinin tespiti ve hipotez testlerinde kullanılabilirliğinin araştırılması amacıyla gerçekleştirilen Cronbach's Alpha testinin sonuçlarına yer verilmiştir. Hipotez testlerini gerçekleştirmek amacıyla, Bağımsız Örneklem T-Testi, Tek Yönlü Anova Analizi ve Pearson Korelasyon Testinden yararlanılmıştır.

6. BULGULAR VE YORUMLAR

Çalışmanın bu bölümünde; araştırma amaçları doğrultusunda toplanmış verilerin betimsel ve istatistiksel yöntemler ile değerlendirilmesi ve yine araştırma amaçları doğrultusunda oluşturulmuş hipotezlerin uygun istatistiksel yöntemler ile değerlendirmeleri gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla; öncelikle araştırmanın demografik ve kontrol değişkenleri ile birlikte araştırma ölçek ve ölçek alt boyutlarının dağılımları ele alınmış, sonrasında da araştırmanın hipotez testleri uygun test metotları ile sınanmıştır.

6.1. Betimsel Analizler

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın demografik ve kontrol değişkenleri frekans ve yüzdeler yöntemi ile incelenmiş, ölçek ve ölçek alt boyutları ise ortalamalar bakımından ele alınmıştır.

Aşağıda yer alan Tablo 3'te örneklemin yaş ortalamasına dair bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde örneklemin yaş ortalaması 36 ± 23 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3: Yaş Değişkeni Ortalaması

	Ortalama	SS
Yaş	36	23

Aşağıda yer alan Tablo 4'te ise; araştırmanın kontrol değişkenlerinden Türkiye'ye dönen örnekleme sorulan kontrol değişkenlerinin dağılımları yer almaktadır. Türkiye'de Yaşama sorusuna verilen cevapların dağılımları şu şekilde gerçekleşmiştir; 7 katılımcı 1-5 yıl, 2 katılımcı 5-10 yıl ve son olarak da 29 katılımcı 10 yıldan fazla süredir Türkiye'de yaşamaktadır. Göç İsteğinin nedeninin sorgulandığı soruya verilen cevapların dağılımı incelendiğinde katılımcıların 31'inin kendi isteğiyle, 7'sinin ise kendi isteği dışındaki nedenler ile Türkiye'ye döndüğü tespit edilmiştir. Son olarak da Türkiye'ye Dönme Sebebinin sorgulandığı soruya verilen cevapların dağılımı şu şekilde gerçekleşmiştir; 7 katılımcı iş, 4 katılımcı eğitim, 5 katılımcı evlilik ve kalan 22 katılımcı ise başka sebeplerden dolayı Türkiye'ye dönüş sağlamıştır.

Tablo 4: Kontrol Değişkenlerinin Dağılımı – TÜRKİYE

		Frekans	Yüzde
Türkiye'de Yaşama	6 Ay - 1 Yıl	0	0
	1 Yıl - 5 Yıl	7	7
	5 Yıl - 10 Yıl	2	2
	10 Yıldan Fazla	29	29
Göç İsteği	Kendi İsteğiyle	31	31
	Kendi İsteği Dışında	7	7
Türkiye'ye Dönme Sebebi	İş	7	7
	Eğitim	4	4
	Evlilik	5	5
	Diğer	22	22
Toplam		38	100

Tablo 5'te; araştırmanın diğer kontrol değişken grubu soruları olan ve Almanya'da yaşayan katılımcılara sorulan soruların dağılımlarına dair bulgular yer almaktadır. Almanya'da Yaşama Süresinin sorgulandığı değişkenin bulguları şu şekilde gerçekleşmiştir; katılımcılardan 1'i Almanya'da 1 ile 5 yıl arasında bir süredir yaşamakta, 5'i 5 ile 10 yıl ve 56'sı ise 10 yıldan uzun bir süredir Almanya'da yaşamaktadır. Katılımcıların Türkiye'de hiç yaşayıp yaşamadığının sorgulandığı değişkenin bulguları şu şekilde gerçekleşmiştir; katılımcılardan 30'u Türkiye'de yaşamış, 32'si ise Türkiye'de hiç yaşamamıştır.

Örneklemin Türkiye'ye dönmek ister misiniz sorusuna verdikleri cevaplar ise şu şekilde gerçekleşmiştir; Almanya'da yaşayan katılımcıların 26'sı Türkiye'ye dönmek istemekte, 36'sı ise Türkiye'ye dönmek istememektedir.

Tablo 5: Kontrol Değişkenlerinin Dağılımı – ALMANYA

		Frekans	Yüzde
Almanya'da Yaşama Süresi	6 Ay - 1 Yıl	0	0
	1 Yıl - 5 Yıl	1	1
	5 Yıl - 10 Yıl	5	5
	10 Yıldan Fazla	56	56
Türkiye'de Yaşanıldı mı?	Evet	30	30
	Hayır	32	32
Türkiye'ye Dönmek İster Misiniz?	Evet	26	26
	Hayır	36	36
Toplam		62	100

Aşağıda yer alan Tablo 6'da ise; araştırma gruplarının dağılımları sunulmaktadır. Örneklemin %38'ine denk gelen 38 katılımcı Türkiye'ye Dönmüş, %26'sına denk gelen 26 katılımcı Türkiye'ye Dönmek İstiyor ve son olarak da örneklemin %32'sine denk gelen 32 katılımcı Türkiye'ye Dönmek İstemiyor olarak gruplanmıştır.

Tablo 6: Araştırma Gruplarının Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Türkiye'ye Dönmüş	38	38
Türkiye'ye Dönmek İstiyor	26	26
Türkiye'ye Dönmek İstemiyor	32	32
Toplam	100	100

Araştırmanın Big Five Kişilik Özellikleri Ölçeğinin alt boyutlarının ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerlerini Tablo 7 sunmaktadır. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde bütün ölçekler ortalama üzerinde bir puanlama sahip olmakta ve

bunlardan Yumuşak Başlılık alt boyutunun $49,3 \pm 7,1$ ortalama ile maksimum değere en yakın alt boyut olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Big Five Kişilik Özellikleri Ölçeği Alt Boyut Ortalama Skorları

Big Five Kişilik Özellikleri	Ortalama	Ss	Min-Max
Dışadönüklük	40,6	7,4	23-55
Yumuşak Başlılık	49,3	7,1	29-60
Sorumluluk	47,6	8,3	27-60
Olumsuz Duygu	31,2	7,9	16-57
Açık Fikirlilik	45,4	7,4	27-60

Tablo 8’de ise araştırmanın Çok Kültürlü Kişilik Ölçeğinin alt boyutlarından örneklemin aldığı ortalama skorlara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular incelendiğinde bütün alt boyutlar için örneklem ortalama üzerinde bir skora sahip olmakta ve bu skorlardan Duygusal Denge $28 \pm 5,3$ ile en düşük ortalama değere sahip olmaktadır.

Tablo 8: Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği Alt Boyut Ortalama Skorları

Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği	Ortalama	Ss	Min-Max
Kültürel Empati	31,9	4,4	20-40
Esneklik	17,4	3,7	8-26
Sosyal Girişkenlik	31	4,9	15-40
Açık Görüşlülük	30,1	4,6	20-40
Duygusal Denge	28	5,3	17-40

Aşağıda yer alan Tablo 9’da örneklemin SCL90 ölçeği alt boyutlarından aldıkları ortalama toplam skorlara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde örneklemin belirgin bir psikolojik rahatsızlığı bulunmamaktadır.

Tablo 9: SCL90 Ölçeği Alt Boyut Ortalama Skorları

SCL90	Ortalama	Ss	Min-Max
Somatizasyon	22,6	9,9	12-57
Obsesif Kompulsif	22,5	8,4	10-50
Kişilerarası Duyarlılık	17,8	7,9	9-45
Depresyon	27,6	11,9	13-61
Anksiyete	18,5	8,8	10-50
Öfke ve Düşmanlık	10,6	4,7	6-30
Fobik Anksiyete	10,9	5,6	7-35
Paranoid	12,2	5,4	6-30
Psikotizm	16,3	7,2	10-50
Ek Ölçek	14,3	5,7	7-35

Aşağıda yer alan Tablo 10'da örneklemin Beck Depresyon Envanterinden alınan ve katılımcıların depresyon düzeylerine işaret eden ortalama skorlar yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre örneklemin ortalama depresyon skoru $13,7 \pm 11,5$ ile hafif depresyona işaret eden bir düzeyde gerçekleşmiştir.

Tablo 10: Örneklemin Depresyon Düzeyi

BDE	Ortalama	Ss	Min-Max
Depresyon Düzeyi	13,7	11,5	0-54

6.2. Güvenilirlik Analizleri

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmada kullanılan ölçeklerin istatistiksel güvenilirliklerinin tespiti ve hipotez testlerinde kullanılabilirliğinin araştırılması amacıyla gerçekleştirilen Cronbach's Alpha testinin sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz kapsamında ölçeklerin 0,70 ve üzeri Cronbach's Alpha skoruna sahip olması beklenmekte ve 1'e yaklaşan skorlar güvenilirliğin arttığına işaret etmektedir.

Tablo 11'de araştırma ölçeklerinin Cronbach's Alpha skorları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde araştırmada kullanılan bütün ölçeklerin 0,800 ve üzerinde yüksek güvenilirliğe işaret eden bir Cronbach's Alpha skoruna sahip olduğu görülmekte ve ölçeklerin araştırmanın hipotez testlerinde kullanılabilirliğine dair bir engel bulunmamaktadır.

Tablo 11: Araştırma Ölçekleri Güvenilirlik Skorları

Ölçek	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Big Five Kişilik Ölçeği	0,844	60
Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği	0,807	40
SCL90	0,984	90
BDE	0,900	21

6.3. Normallik Analizi

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın hipotezlerinde kullanılacak testlerin parametrik testler mi veya parametrik olmayan testler mi olacağının kararlaştırılması amacıyla gerçekleştirilen normallik incelemesinin sonuçlarına yer verilmiştir. Bu amaçla; araştırma ölçek ve ölçek alt boyutlarının çarpıklık ve basıklık değerleri ele alınmış -2 ve +2 arasında gerçekleşen çarpıklık ve basıklık değerlerinin parametrik testlerin kullanılacağına ve bu

değerlerin dışındaki çarpıklık ve basıklık değerlerinin parametrik olmayan testlerin kullanılacağına işaret etmektedir.

Aşağıda yer alan Tablo 12’de; araştırma ölçek ve ölçek alt boyutlarının çarpıklık ve basıklık değerleri yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde; bütün ölçek ve ölçek alt boyutlar için çarpıklık ve basıklık değerleri -2 ve +2 arasında değişmekte ve normal değişime işaret etmektedir. Bunun sonucunda hipotez testlerinde parametrik testlerin kullanılması kararlaştırılmıştır.

Tablo 12: Araştırma Ölçek ve Ölçek Alt Boyutları Normallik İncelemesi

Ölçek	Çarpıklık	Basıklık
Dışadönüklük	-0,270	-0,432
Yumuşak Başlılık	-0,782	0,074
Sorumluluk	-0,563	-0,278
Olumsuz Duygu	-0,530	0,383
Açık Fikirlilik	-0,146	-0,709
Kültürel Empati	-0,442	-0,374
Esneklik	0,017	-0,159
Sosyal Girişkenlik	-0,477	0,299
Açık Görüşlülük	-0,068	-0,484
Duygusal Denge	1,351	1,837
Somatizasyon	0,994	0,55
Obsesif Kompulsif	0,596	0,277
Kişilerarası Duyarlılık	0,930	0,471
Depresyon	0,630	-0,390
Anksiyete	1,400	1,566
Öfke ve Düşmanlık	1,364	1,187
Fobik Anksiyete	1,107	1,558
Paranoid	0,774	0,135
Psikotizm	1,707	1,599
Ek Ölçek	0,770	0,466
Depresyon	0,351	0,837

6.4. Hipotez Testleri

Çalışmanın bu bölümünde; araştırma hipotezleri çerçevesinde oluşturulan hipotezlerin testleri gerçekleştirilmiştir. Hipotez testlerinde örneklem Kuşak ve Türkiye’ye Dönme Durumu ve İsteği çerçevesinde ikişer araştırma grubuna ayrılmış ve bu değişkenler çerçevesinde ilişkiler ayrı olarak incelenmiştir.

Aşağıda yer alan Tablo 13’te araştırmanın Big Five Kişilik Özellikleri ölçeği alt boyutları ile Kuşak değişkenleri arasındaki istatistiksel olarak anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen Bağımsız Örneklem T-Testinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde; Kuşak değişkeni ile yalnızca Açık Fikirlilik

değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı tespit edilmiş ($\text{sig}<0,05$) ve bu farklılığın kaynağı incelendiğinde 2. Kuşak katılımcılar ($46,76\pm7,40$) 3. Kuşak katılımcılardan ($43,57\pm7,13$) daha açık fikirli olmaktadır.

Tablo 13: Big Five Kişilik Özellikleri ve Kuşak Değişkeni Ortalama Farklılıkları

Big Five Kişilik Özellikleri	Kuşak	Ortalama	Ss	t	Sig
Dışadönüklük	2. Kuşak	40,69	7,19	0,109	0,913
	3. Kuşak.	40,52	7,89		
Yumuşak Başlılık	2. Kuşak	50,50	6,75	1,952	0,054
	3. Kuşak.	47,71	7,43		
Sorumluluk	2. Kuşak	48,86	8,04	1,685	0,095
	3. Kuşak.	46,02	8,67		
Olumsuz Duygu	2. Kuşak	30,21	8,17	-1,576	0,118
	3. Kuşak.	32,71	7,39		
Açık Fikirlilik	2. Kuşak	46,76	7,40	2,158	0,033
	3. Kuşak.	43,57	7,13		

Aşağıda yer alan Tablo 14'te; araştırmanın Çok Kültürlü Kişilik Özellikleri Ölçeği alt boyutları ile Kuşak değişkeni arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen Bağımsız Örneklem T-Testinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre ölçek alt boyutlarından yalnızca Duygusal Denge ile Kuşak değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı tespit edilmiş ($\text{sig}<0,05$) ve bu farklılığın kaynağı incelendiğinde 2. Kuşak katılımcıların ($28,98\pm5,68$) 1. Kuşak katılımcılardan ($26,69\pm4,70$) daha yüksek bir Duygusal Denge kişilik özelliği gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo 14: Çok Kültürlü Kişilik Özellikleri ve Kuşak Değişkeni Ortalama Farklılıkları

Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği	Kuşak	Ortalama	Ss	t	Sig
Kültürel Empati	2. Kuşak	32,09	4,21	0,329	0,743
	3. Kuşak.	31,79	4,87		
Esneklik	2. Kuşak	17,28	3,52	-0,448	0,655
	3. Kuşak.	17,62	4,11		
Sosyal Girişkenlik	2. Kuşak	31,05	5,22	0,051	0,959
	3. Kuşak.	31,00	4,64		
Açık Görüşlülük	2. Kuşak	30,52	4,50	0,895	0,373
	3. Kuşak.	29,67	4,95		
Duygusal Denge	2. Kuşak	28,98	5,68	2,137	0,035
	3. Kuşak.	26,69	4,70		

Tablo 15’te; araştırmanın Depresyon Ölçeği ile Kuşak değişkeni arasındaki istatistiksel anlamlı farklılıkların tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilen Bağımsız Örneklem T-Testinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgu incelendiğinde araştırma örnekleminin Kuşak ve Depresyon değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı tespit edilememiştir ($\text{sig}>0,05$).

Tablo 15: Depresyon Ölçeği ve Kuşak Değişkeni Ortalama Farklılıkları

BDE	Kuşak	Ortalama	Ss	t	Sig
Depresyon	2. Kuşak	12,39	11,89	-1,328	0,187
	3. Kuşak.	15,5	11,01		

Aşağıda yer alan Tablo 16’da; araştırmanın SCL90 ölçeğinin alt boyutları ile Kuşak değişkeni arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen Bağımsız Örneklem T-Testinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde ölçek alt boyutlarından yalnızca Öfke ve Düşmanlık işe Kuşak değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı tespit edilmiş ($\text{sig}<0,05$) ve bu farklılığın kaynağı incelendiğinde 3. Kuşak katılımcılar ($11,81\pm4,64$) 2. Kuşak katılımcılardan ($9,84\pm4,66$) daha yüksek bir Öfke ve Düşmanlık davranışı sergilemektedir.

Tablo 16: SCL90 Alt Boyutları ve Kuşak Değişkeni Ortalama Farklılıkları

SCL90	Kuşak	Ortalama	Ss	t	Sig
Somatizasyon	2. Kuşak	21,36	9,77	-1,156	0,123
	3. Kuşak.	24,48	10,05		
Obsesif Kompulsif	2. Kuşak	21,41	8,82	-1,512	0,134
	3. Kuşak.	24,00	7,88		
Kişilerarası Duyarlılık	2. Kuşak	16,66	7,95	-1,761	0,081
	3. Kuşak.	19,48	7,85		
Depresyon	2. Kuşak	26,62	12,46	-0,963	0,338
	3. Kuşak.	28,95	11,21		
Anksiyete	2. Kuşak	17,69	9,08	-1,112	0,269
	3. Kuşak.	19,69	8,60		
Öfke ve Düşmanlık	2. Kuşak	9,84	4,66	-2,086	0,040
	3. Kuşak.	11,81	4,64		
Fobik Anksiyete	2. Kuşak	10,76	5,73	-0,482	0,631
	3. Kuşak.	11,31	5,51		
Paranoid	2. Kuşak	11,62	5,81	-1,354	0,179
	3. Kuşak.	13,12	4,94		
Psikotizm	2. Kuşak	15,93	7,66	-0,614	0,540
	3. Kuşak.	16,83	6,63		
Ek Ölçek	2. Kuşak	13,62	5,73	1,531	0,129
	3. Kuşak.	15,38	5,60		

Aşağıda yer alan Tablo 17’de; araştırmanın bir diğer araştırma grubu olan Türkiye’ye Dönme Durumu/İsteği ile Kişilik Özellikleri Ölçeği arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen Tek Yönlü Anova Analizinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre Türkiye’ye Dönme Durumu/İsteği ile Yumuşak Başlılık, Sorumluluk ve Açık Fikirlilik alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı bulunmaktadır ($\text{sig}<0,05$). Bu farklılıklar incelendiğinde; Yumuşak Başlılık alt boyutu için Türkiye’ye Dönmüş katılımcılar ($51,79\pm5,47$) en yüksek ortalamaya sahip olmakta, Sorumluluk alt boyutu için Türkiye’ye Dönmek İsteyen katılımcılar ($50,31\pm6,72$) en yüksek ortalamaya sahip olmakta ve son olarak da Açık Fikirlilik alt boyutu için Türkiye’ye Dönmüş katılımcılar ($48,00\pm6,73$) en yüksek ortalamaya sahip olmaktadır.

Tablo 17: Türkiye'ye Dönme Durumu ve Kişilik Özellikleri Ortalama Farklılıkları

Big Five Kişilik Özellikleri	Kuşak	Ortalama	Ss	F	Sig
Dışadönüklük	Türkiye'ye Dönmüş	41,61	6,74	0,925	0,400
	Türkiye'ye Dönmek İstiyor	41,00	6,10		
	Türkiye'ye Dönmek	39,31	8,91		
	İstemiyor				
Yumuşak Başlılık	Türkiye'ye Dönmüş	51,79	5,47	7,814	0,001
	Türkiye'ye Dönmek İstiyor	50,54	5,16		
	Türkiye'ye Dönmek	45,86	8,58		
	İstemiyor				
Sorumluluk	Türkiye'ye Dönmüş	48,92	8,02	4,696	0,011
	Türkiye'ye Dönmek İstiyor	50,31	6,72		
	Türkiye'ye Dönmek	44,44	9,01		
	İstemiyor				
Olumsuz Duygu	Türkiye'ye Dönmüş	30,63	8,06	1,031	0,360
	Türkiye'ye Dönmek İstiyor	30,12	7,62		
	Türkiye'ye Dönmek	32,75	7,95		
	İstemiyor				
Açık Fikirlilik	Türkiye'ye Dönmüş	48,00	6,73	6,919	0,002
	Türkiye'ye Dönmek İstiyor	46,31	6,04		
	Türkiye'ye Dönmek	42,06	7,90		
	İstemiyor				

Aşağıda yer alan Tablo 18’de; araştırmanın bir diğer araştırma grubu olan Türkiye’ye Dönme Durumu/İsteği ile Çok Kültürlü Kişilik Özellikleri Ölçeği arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen Tek Yönlü Anova Analizinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre Türkiye’ye Dönme Durumu/İsteği ile Duygusal Denge alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı tespit edilmiş ($\text{sig}<0,05$) ve bu farklılık incelendiğinde Türkiye’ye

Dönmüş katılımcılar ($29,61 \pm 4,68$) en yüksek duygusal denge özelliği gösteren katılımcılar olmuştur.

Tablo 18: Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği ve Türkiye'ye Dönme İsteği/Durumu Ortalama Farklılıkları

Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği	Kuşak	Ortalama	Ss	F	Sig
Kültürel Empati	Türkiye'ye Dönmüş	31,89	4,35	0,281	0,756
	Türkiye'ye Dönmek İstiyor	32,50	3,37		
	Türkiye'ye Dönmek İstemiyor	31,64	5,32		
Esneklik	Türkiye'ye Dönmüş	17,95	3,52	0,81	0,448
	Türkiye'ye Dönmek İstiyor	16,73	3,42		
	Türkiye'ye Dönmek İstemiyor	17,36	4,24		
Sosyal Girişkenlik	Türkiye'ye Dönmüş	31,55	4,83	0,965	0,385
	Türkiye'ye Dönmek İstiyor	31,54	3,59		
	Türkiye'ye Dönmek İstemiyor	30,11	5,86		
Açık Görüşlülük	Türkiye'ye Dönmüş	29,82	4,13	1,669	0,194
	Türkiye'ye Dönmek İstiyor	31,58	3,48		
	Türkiye'ye Dönmek İstemiyor	29,50	5,78		
Duygusal Denge	Türkiye'ye Dönmüş	29,61	4,68	3,951	0,022
	Türkiye'ye Dönmek İstiyor	28,23	5,57		
	Türkiye'ye Dönmek İstemiyor	26,19	5,54		

Tablo 19'da; Türkiye'ye Dönme Durumu/İsteği ile Depresyon Düzeyleri arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen Tek Yönlü Anova Analizinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde Türkiye'ye Dönme Durumu/İsteği ile Depresyon arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ($\text{sig} < 0,05$) ve bu farklılık incelendiğinde Türkiye'ye Dönmek İstemeyen Katılımcılar ($17,47 \pm 13,90$) orta düzeyde depresyon düzeyine sahipken diğer gruplar hafif düzeyde depresyona sahip olmaktadır.

Tablo 19: Depresyon Düzeyi ve Türkiye'ye Dönme Durumu/İsteği Grupları Ortalama Farklılıkları

BDE	Kuşak	Ortalama	Ss	F	Sig
Depresyon	Türkiye'ye Dönmüş	12,47	10,24	3,424	0,037
	Türkiye'ye Dönmek İstiyor	10,27	8,38		
	Türkiye'ye Dönmek İstemiyor	17,47	13,90		

Tablo 20’de; araştırmanın SCL90 ölçeği ile Türkiye’ye Dönme Durumu/İsteği arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen Tek Yönlü Anova analizinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde Türkiye’ye Dönme Durumu/İsteği ile Kişiler arası Duyarlılık, Öfke ve Düşmanlık, Paranoid ve Psikotizm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı tespit edilmiş ($\text{sig}<0,05$) ve bu farklılıkların kaynakları incelendiğinde, bütün alt boyutlar için Türkiye’ye Dönmek İstemeyen katılımcıların daha yüksek ortalamalara sahip olduğu ve ilgili davranışı/sorunu dağa yoğun olarak sergilediği görülmektedir.

Tablo 20: Türkiye’ye Dönme Durumu/İsteği ile SCL90 Ortalama Farklılıkları

SCL90	Kuşak	Ortalama	Ss	t	Sig
Somatizasyon	Türkiye’ye Dönmüş	20,53	7,61	2,099	0,112
	Türkiye’ye Dönmek İstiyor	22,31	10,93		
	Türkiye’ye Dönmek İstemiyor	25,19	11,07		
Obsesif Kompulsif	Türkiye’ye Dönmüş	21,32	7,19	2,240	0,128
	Türkiye’ye Dönmek İstiyor	20,96	7,51		
	Türkiye’ye Dönmek İstemiyor	24,86	10,01		
Kişilerarası Duyarlılık	Türkiye’ye Dönmüş	15,47	5,81	5,033	0,008
	Türkiye’ye Dönmek İstiyor	16,92	7,81		
	Türkiye’ye Dönmek İstemiyor	21,00	9,18		
Depresyon	Türkiye’ye Dönmüş	26,26	11,26	0,849	0,431
	Türkiye’ye Dönmek İstiyor	26,69	11,02		
	Türkiye’ye Dönmek İstemiyor	29,67	13,27		
Anksiyete	Türkiye’ye Dönmüş	16,84	6,43	1,863	0,151
	Türkiye’ye Dönmek İstiyor	17,96	9,06		
	Türkiye’ye Dönmek İstemiyor	20,72	10,64		
Öfke ve Düşmanlık	Türkiye’ye Dönmüş	9,16	2,95	6,001	0,003
	Türkiye’ye Dönmek İstiyor	10,08	4,25		
	Türkiye’ye Dönmek İstemiyor	12,69	5,84		
Fobik Anksiyete	Türkiye’ye Dönmüş	9,89	4,29	2,884	0,061
	Türkiye’ye Dönmek İstiyor	10,15	5,24		
	Türkiye’ye Dönmek İstemiyor	12,75	6,72		
Paranoid	Türkiye’ye Dönmüş	10,47	4,22	4,565	0,013
	Türkiye’ye Dönmek İstiyor	12,15	5,14		
	Türkiye’ye Dönmek İstemiyor	14,19	6,34		
Psikotizm	Türkiye’ye Dönmüş	14,37	4,84	3,439	0,036
	Türkiye’ye Dönmek İstiyor	15,92	6,99		
	Türkiye’ye Dönmek İstemiyor	18,64	8,85		
Ek Ölçek	Türkiye’ye Dönmüş	13,29	4,88	2,575	0,081
	Türkiye’ye Dönmek İstiyor	13,58	5,70		
	Türkiye’ye Dönmek İstemiyor	16,06	6,27		

Aşağıda yer alan Tablo 21’de; 2. Kuşak katılımcıların Depresyon ve Kişilik özellikleri arasındaki farkların tespiti amacıyla gerçekleştirilen Pearson Korelasyon Testinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde 2. Kuşak katılımcılar için Depresyon

Düzeyi ile kişilik özelliklerinden Kültürel Empati ve Esneklik dışındaki bütün özellikler için istatistiksel olarak anlamlı ortalama şiddette bir korelasyon ilişkisi tespit edilmiş ve bu ilişkilerden yalnızca Olumsuz Duygu depresyon düzeyi ile doğru orantılı olmakta iken diğer özellikler depresyon düzeyi ile ters orantılı bir şekilde gerçekleşmektedir.

Tablo 21: 2. Kuşak Depresyon ve Kişilik Özellikleri İlişkisi

	Depresyon Düzeyi	Dışa Dönüklük	Yumuşak Başlılık	Sorumluluk	Olumsuz Duygu	Açık Fikirlilik	Kültürel Empati	Esneklik	Sosyal Girişkenlik	Açık Görüşlülük	Duygusal Denge
DepresyonDüzeyi	r	1	-,531**	-,469**	-,435**	-,279*	-0,175	0,172	-,435**	-,299*	-,510**
Dışadönüklük	r	1	,519**	,535**	-,582**	,541**	,402**	-,342**	,752**	,631**	,529**
Yumuşak Başlılık	r		1	,469**	-,535**	,525**	,303*	-0,236	,482**	,366**	,657**
Sorumluluk	r			1	-,468**	,452**	,531**	-,462**	,393**	,381**	,520**
Olumsuz Duygu	r				1	-,500**	-0,145	0,249	-,617**	-,429**	-,799**
Açık Fikirlilik	r					1	,273*	-0,164	,477**	,491**	,572**
Kültürel Empati	r						1	-,508**	,408**	,417**	0,169
Esneklik	r							1	-,376**	-,456**	-0,155
Sosyal Girişkenlik	r								1	,732**	,497**
Açık Görüşlülük	r									1	,405**
Duygusal Denge	r										1

** = sig<0,1; * = sig<0,05

Aşağıda yer alan Tablo 22’de; 3. Kuşak katılımcıların Depresyon ve Kişilik özellikleri arasındaki farkların tespiti amacıyla gerçekleştirilen Pearson Korelasyon Testinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde 3. Kuşak için Depresyon Düzeyi ile Olumsuz Duygu, Esneklik ve Açık Görüşlülük kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düşük düşük şiddette bir korelasyon ilişkisi tespit edilmiş ve bu ilişkiye göre Depresyon Düzeyi ile Olumsuz Duygu ve Esneklik kişilik özellikleri arasında doğru orantılı bir ilişki bulunurken, Açık Görüşlülük kişilik özelliği arasında ters orantılı bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 22: 3. Kuşak Depresyon ve Kişilik Özellikleri İlişkisi

	Depresyon Düzeyi	Dışa Dönüklük	Yumuşak Başlılık	Sorumluluk	Olumsuz Duygu	Açık Fikirlilik	Kültürel Empati	Esneklik	Sosyal Girişkenlik	Açık Görüşlülük	Duygusal Denge	
DepresyonDüzeyi	r	1	-0,063	-0,241	-0,165	,443**	-0,156	-0,276	,393**	-0,191	-,311*	-,356*
Dışadönüklük	r	1	,487**	,676**	-0,151	,688**	,557**	-0,167	,587**	,335*	0,269	
Yumuşak Başlılık	r		1	,556**	-0,167	,427**	,517**	-0,124	,379*	0,123	,325*	
Sorumluluk	r			1	-0,177	,655**	,444**	-,435**	,583**	,471**	0,285	
Olumsuz Duygu	r				1	-,311*	-0,107	0,136	-,318*	-,422**	-,593**	
Açık Fikirlilik	r					1	,422**	-0,244	,591**	,552**	,382*	
Kültürel Empati	r						1	-,392*	,617**	,559**	,354*	
Esneklik	r							1	-,357*	-,603**	-0,029	
Sosyal Girişkenlik	r								1	,665**	,410**	
Açık Görüşlülük	r									1	,325*	
Duygusal Denge	r										1	

** = sig<0,1; * = sig<0,05

Aşağıda yer alan Tablo 23'te; Türkiye'ye Dönmüş katılımcıların Depresyon ve Kişilik özellikleri arasındaki farkların tespiti amacıyla gerçekleştirilen Pearson Korelasyon Testinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde Dışadönüklük, Yumuşak Başlılık, Sorumluluk, Olumsuz Duygu, Esneklik ve Duygusal Denge alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon ilişkisi tespit edilmiş ve bu ilişkiler incelendiğinde Türkiye'ye Dönmüş Katılımcılar açısından Dışa Dönüklük, Yumuşak Başlılık ve Duygusal Denge arasında orta şiddetli ters orantılı bir korelasyon ilişkisi tespit edilmişken Olumsuz Duygu ve Esneklik ile Depresyon arasında orta şiddetli doğru orantılı bir ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 23: Türkiye'ye Dönmüş Katılımcıların Depresyon ve Kişilik Özellikleri İlişkisi

	Depresyon Düzeyi	Dışadönüklük	Yumuşak Başlılık	Sorumluluk	Olumsuz Duygu	Açık Fikirlilik	Kültürel Empati	Esneklik	Sosyal Girişkenlik	Açık Görüşlülük	Duygusal Denge	
DepresyonDüzeyi	r	1	-,372*	-,431**	-,490**	-,451**	-0,158	-0,318	,399*	-0,215	-0,050	-,483**
Dışadönüklük	r	1	,439**	,683**	-,495**	,638**	,563**	-,488**	,744**	,610**	,582**	
Yumuşak Başlılık	r		1	,412*	-,386*	,419**	,364*	-,384*	,327*	0,078	,571**	
Sorumluluk	r			1	-,466**	,603**	,443**	-,622**	,497**	,432**	,513**	
Olumsuz Duygu	r				1	-0,302	-0,188	0,278	-,394*	-0,148	-,820**	
Açık Fikirlilik	r					1	,476**	-,481**	,399*	,531**	,378*	
Kültürel Empati	r						1	-,588**	,588**	,507**	0,199	
Esneklik	r							1	-,407*	-,435**	-0,234	
Sosyal Girişkenlik	r								1	,709**	,424**	
Açık Görüşlülük	r									1	0,167	
Duygusal Denge	r										1	

** = sig<0,1; * = sig<0,05

Aşağıda yer alan Tablo 24'te; Türkiye'ye Dönmek İsteyen katılımcıların Depresyon ve Kişilik özellikleri arasındaki farkların tespiti amacıyla gerçekleştirilen Pearson Korelasyon Testinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde Türkiye'ye Dönmek İsteyen katılımcıların Depresyon ile Olumsuz Duygu ve Duygusal Denge kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon ilişkisi tespit edilmiş ve bu ilişki incelendiğinde Depresyon ile Olumsuz Duygu arasında doğru orantılı bir ilişki bulunken Duygusal Denge arasında ters orantılı bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 24: Türkiye'ye Dönmek İsteyen Katılımcıların Depresyon ve Kişilik Özellikleri İlişkisi

	Depresyon Düzeyi	Dışadönüklük	Yumuşak Başlılık	Sorumluluk	Olumsuz Duygu	Açık Fikirlilik	Kültürel Empati	Esneklik	Sosyal Girişkenlik	Açık Görüşlülük	Duygusal Denge	
DepresyonDüzeyi	r	1	-0,038	-0,067	0,038	,561**	0,172	0,245	-0,144	-0,050	-0,080	-,516**
Dışadönüklük	r	1	,395*	0,310	-0,315	,621**	0,369	0,065	,528**	,511**	0,197	
Yumuşak Başlılık	r		1	,388*	-0,271	0,241	0,317	0,201	,394*	0,196	,524**	
Sorumluluk	r			1	-0,312	0,292	-0,009	-0,066	0,160	,401*	0,276	
Olumsuz Duygu	r				1	-0,215	0,063	-0,094	-0,325	-0,338	-,692**	
Açık Fikirlilik	r					1	0,194	0,362	0,267	,401*	0,247	
Kültürel Empati	r						1	0,019	0,251	0,066	-0,013	
Esneklik	r							1	-0,053	-0,292	0,383	
Sosyal Girişkenlik	r								1	,554**	0,178	
Açık Görüşlülük	r									1	0,117	
Duygusal Denge	r										1	

** = sig<0,1; * = sig<0,05

Aşağıda yer alan Tablo 25'te; Türkiye'ye Dönmek İstemeyen katılımcıların Depresyon ve Kişilik özellikleri arasındaki farkların tespiti amacıyla gerçekleştirilen Pearson Korelasyon Testinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde Depresyon ile Dışadönüklük, Yumuşak Başlılık, Olumsuz Duygu, Açık Fikirlilik, Esneklik, Sosyal Girişkenlik, Açık Görüşlülük ve Duygusal Denge arasında istatistiksel olarak anlamlı, orta şiddette ve ters orantılı bir korelasyon ilişkisi tespit edilmiştir.

Tablo 25: Türkiye'ye Dönmek İstemeyen Katılımcıların Depresyon ve Kişilik Özellikleri İlişkisi

	DepresyonDüzeyi	Dışadönüklük	Yumuşak Başlılık	Sorumluluk	Olumsuz Duygu	Açık Fikirlilik	Kültürel Empati	Esneklik	Sosyal Girişkenlik	Açık Görüşlülük	Duygusal Denge
DepresyonDüzeyi	r	1	-,361*	-,362*	-0,243	-,339*	-0,267	,344*	-,463**	-,475**	-,406*
Dışadönüklük	r	1	,537**	,626**	-,344*	,540**	,453**	-0,256	,676**	,427**	,379*
Yumuşak Başlılık	r		1	,557**	-,440**	,502**	,482**	-0,274	,470**	,362*	,456**
Sorumluluk	r			1	-0,238	,537**	,701**	-,526**	,503**	,412*	,412*
Olumsuz Duygu	r				1	-,668**	-0,152	0,309	-,664**	-,689**	-,700**
Açık Fikirlilik	r					1	0,306	-0,316	,652**	,602**	,682**
Kültürel Empati	r						1	-,528**	,490**	,580**	,403*
Esneklik	r							1	-,465**	-,665**	-,354*
Sosyal Girişkenlik	r								1	,740**	,591**
Açık Görüşlülük	r									1	,662**
Duygusal Denge	r										1

** = sig<0,1; * = sig<0,05

Araştırmanın sonucunda Hipotezlerin durumu aşağıdaki gibidir.

Tablo 26: Hipotezlerin Son Durumları

HİPOTEZ	DURUM
H1: Katılımcıların kuşakları ile beş faktör kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır	KABUL
H2: Katılımcıların kuşakları ile çokkültürlü kişilik boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır	KABUL
H3: Katılımcıların kuşakları ile depresyon düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır	RET
H4: Katılımcıların kuşakları ile SLC90 alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır	KABUL
H5: Katılımcıların Türkiye'ye dönme durumları veya istekleri ile beş faktör kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır	KABUL
H6: Katılımcıların Türkiye'ye dönme durumları veya istekleri ile çokkültürlü kişilik boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır	KABUL
H7: Katılımcıların Türkiye'ye dönme durumları veya istekleri ile depresyon düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır	KABUL
H8: Katılımcıların Türkiye'ye dönme durumları veya istekleri ile SLC90 alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır	KABUL
H9: 2. Kuşak katılımcıların depresyon düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır	KABUL
H10: 3. Kuşak katılımcıların depresyon düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır	KABUL
H11: Türkiye'ye dönen katılımcıların depresyon düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır	KABUL
H12: Türkiye'ye dönmek isteyen katılımcıların depresyon düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır	KABUL
H13: Türkiye'ye dönmek istemeyen katılımcıların depresyon düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır	KABUL

7. SONUÇ

Çalışmanın bu bölümünde; araştırma bulgularının genel bir özeti verilmiş ve bu bulgular üzerinden gerçekleştirilen değerlendirmeler sonucunda araştırmanın literatüre katkısı ve gelecekteki araştırmalar için önerilere yer verilmiştir.

7.1. Özet

“Türklerin Göçü: Almanya’dan Türkiye’ye Dönen, Dönmek İsteyen ve Dönmek İstemeyen 2. ve 3. Kuşakların Kişilik Özellikleri Farkları ve Depresyon ile İlişkisi” ismiyle gerçekleştirilen bu araştırma kapsamında; araştırma gruplarının özelliklerini taşıyan ve araştırma evrenini temsil eden nitelikte 100 katılımcıya ulaşılmış, bu katılımcıların 58’i (%58) 2. kuşak, 42’si (%42) 3. kuşak olarak tespit edilmiştir. Ayrıca; katılımcıların Türkiye’ye dönme durumları ve bu yöndeki istekleri bakımından ele alındığında ise; örneklemin %38’ine denk gelen 38 katılımcı Türkiye’ye Dönmüş, %26’sına denk gelen 26 katılımcı Türkiye’ye Dönmek İstiyor ve son olarak da örneklemin %32’sine denk gelen 32 katılımcı Türkiye’ye Dönmek İstemiyor olarak gruplanmıştır. Araştırma yöntemi olarak; nicel araştırma metotları kullanılmış, araştırma hipotezlerinin testi amacıyla istatistiksel araştırma yöntemlerinden yararlanılmış ve temel veri toplama araçları kapsamında Big Five Kişilik Ölçeği, Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği, SCL90 ve Beck Depresyon Envanterinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın hipotez testleri sırasında araştırma örneklemini, kuşaklar ve Türkiye’ye dönme isteği bakımından araştırma ve kontrol grupları olarak ayrı ayrı değerlendirilmiş ve bu çerçevede, kuşaklar bakımından, Açık Fikirlilik, Duygusal Denge ve Öfke ve Düşmanlık alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgular incelendiğinde, anlamlı olarak elde edilen bütün ilişkilerde 2. Kuşak katılımcılar 3. Kuşak katılımcılara göre daha açık fikirli, daha duygusal denge sahibi kişilik özelliklerine sahip iken, Öfke ve Düşmanlık alt boyutunda üçüncü kuşak katılımcıların daha öfke ve düşmanlık davranış ve tutumu sergilediği görülmektedir. Bu bulgular genel bir çerçeveden ele alındığında; üçüncü kuşak olarak nitelendirilen görece, genç katılımcıların içinde bulundukları kültüre, topluma ve demografik yapıya uyum sorunu gösterdiği yorumu yapılabilmekte ve bu durumun bu bireylerde olumsuz, istenmeyen davranış ve tutumlar olarak dışarı yansıdığı söylenebilmektedir.

Diğer taraftan, Türkiye’ye dönme durumu veya isteği bakımından gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde; katılımcıların Türkiye’ye dönme durumu veya isteği ile

Yumuşak Başlılık, Sorumluluk, Açık Fikirlilik, Duygusal Denge, Depresyon, Kişiler Arası Duyarlılık, Öfke ve Düşmanlık, Paranoid ve Psikotizm ölçekleri ve ölçek alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı tespit edilmiştir. Bu farklılıklar incelendiğinde; istisnasız bütün ölçek ve ölçek alt boyutlarında, Türkiye'ye dönmek istemeyen ve Almanya'da kalan veya ikamet eden katılımcıların yüksek depresyon düzeyine, paranoid ve psikotik durum özelliklerine sahip olduğu görülmektedir.

Kişilik özellikleri bakımından incelendiğinde ise; Türkiye'ye dönmek istemeyen katılımcıların Türkiye'ye dönen veya dönmek isteyen katılımcılara oranla daha düşük Yumuşak Başlılık, Sorumluluk, Açık Fikirlilik, Duygusal Denge ve Kişiler Arası Duyarlılık gösterdiği görülmüştür. Özetle, kuşak bakımından da gerçekleştirilen incelemeleri destekler nitelikte sonuçlara ulaşılmış ve Türkiye'ye dönmek istemeyen bireylerin sorunlu psikolojik davranış ve tutumlar sergilediği ve bununla birlikte istenmeyen ve sosyal hayat ile bağdaşmayan kişilik özelliklerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak; bu araştırma çerçevesinde 3. kuşak ve Almanya'da yaşayıp Türkiye'ye dönmek istemeyen bireylerin psikolojik sağlık olarak problemler yaşadığı veya yaşayabileceği genellemesi yapılabilmekte, bu bireylerin sahip oldukları kişilik özelliklerinin ise günlük hayatın sosyal etkileşim dinamikleri ile bağdaşmadığı sonucuna ulaşılabilmektedir.

Araştırmanın bir diğer odağı ise araştırma grupları olan kuşakların ve Türkiye'ye dönme isteği ve durumu kapsamında depresyon ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi olmuştur. Bu çerçevede, kuşaklar bakımından gerçekleştirilen inceleme sonucunda, özellikle 3. Kuşak bakımından depresyon düzeyi ile araştırmanın bütün kişilik özellikleri bakımından anlamlı bir ilişki tespit edilmiş ve bu ilişkilerden en göze çarpanları; Dışa Dönüklük, Olumsuz Duygular ve Duygusal Denge arasında gerçekleşmiştir. Bu bulguya göre; Depresyon düzeyi ile Dışa Dönüklük ve Duygusal Denge arasında önemli şiddette ters orantılı bir ilişki bulunurken, Olumsuz Duygular arasında doğru orantılı bir ilişki tespit edilmiştir. Diğer taraftan, Türkiye'ye dönme durumu ve isteği kapsamında gerçekleştirilen araştırmalar çerçevesinde ise Türkiye'ye Dönmek İstemeyen katılımcıların depresyon düzeyleri ile Olumsuz Duygu yaşama durumu arasında önemli düzeyde bir doğru orantı, Türkiye'ye Dönmek İsteyen Katılımcılar bakımından ise Depresyon ile Olumsuz Düşünceler arasında önemli düzeyde bir ters orantı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; araştırma bulguları bütünsel bir pencereden değerlendirildiğinde, depresyon düzeyi ile kişilik özellikleri arasında gerek kuşaklar gerek ise Türkiye'ye dönme ve isteği arasındaki ilişkilerde kişilik özelliklerinden Dışa Dönüklük, Olumsuz Duygular ve Duygusal Denge ön plana çıkmış, bireylerin yaşadığı depresyon düzeyi arttıkça dışa

dönüklük ve duygusal denge önemli bir düzeyde azalış gösterirken, olumsuz duygular yaşama ise önemli bir derecede artış göstermiştir. Kuşaklar ve Türkiye’ye dönme durumu veya isteği ile araştırma ölçek ve ölçek alt boyutları arasındaki ilişkilerde ise; özellikle Türkiye’ye dönmek istemeyen ve 3. Kuşaklar açısından çok önemli bulgulara rastlanılmış, bu özelliklere sahip katılımcıların olumlu olarak nitelendirilen kişilik özelliklerini diğer araştırma gruplarına oranla daha az gösterdikleri ve depresyon düzeyi ile istenmeyen tutum ve davranışları daha çok sergilediği ve gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çerçevede, bu araştırmanın literatüre en büyük katkısının, günlük hayatta “gurbetçi” olarak nitelendirilen bireylerin özellikle kuşaklar bakımından birbirlerinden kişilik özellikleri bakımından net bir şekilde ayrıldığı ve özellikle Türkiye’ye dönmek istemeyen bireylerin dönmek istememelerine rağmen yüksek depresyon düzeyine sahip olduğu ve sorunlu kişilik özellikleri gösterdiklerinin tespit edilmesidir. Bu yönüyle; bu araştırma, literatürde daha önce araştırılmayan ve incelenmeyen bir alana ışık tutmuş olup, kendinden sonra gelecek araştırmalar için bir rehber niteliği taşımaktadır.

7.2. Öneriler

Bu çalışma çerçevesinde elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, özellikle gelecekteki araştırmalara ve araştırmacılara şu öneriler verilebilmektedir; örneklem sayısının ve incelenen ülkelerin farklılaştırılması ile araştırma kapsamının genişletilmesi, genelleme yapılmasının kolaylaştırılmasının sağlanması ve kişilik özellikleri ile depresyon düzeyleri arasındaki farklılıkların nedenlerinin detaylı bir şekilde araştırılarak özellikle 3. Kuşak ve Türkiye’ye dönmek istemeyen bireylere yoğunlaşarak araştırma kapsamında keşfedilen problemlerin irdelenmesi öneriler olarak öne çıkmaktadır.

KAYNAKLAR

- Aydın, Y. (2013). *Transnational statt nicht integriert*. 13-23, 67-69
- Aydın, Y. (2018). *Heimat Almanya, Die deutsch-türkische Migration*, 43-57
- Aichberger, M., Bromand, Z., Montesinos, A. H., Rapp, M., Schouler-Ocak, M., Termur-Erman, S., Yesil, R. ve Heinz, A., *Suizidraten und Suizidprävention bei Berliner Frauen mit türkischem Migrationshintergrund, Das Gesundheitswesen*; 77, S 01; S31-S32, 2015
- Bade, Klaus J. (2011). Von der Arbeitswanderung zur Einwanderungsgesellschaft. In *Multikultur 2.0. Willkommen im Einwanderungsland Deutschland*. 2.154-185.
- BAMF, (2016), *Abwanderung von Türkeistaemmigen. Warum verlassen sie uns?* Zeitschrift für Migration, 6(2), 33-57
- BAMF, (2018), *Migrationsbericht der Bundesregierung*, S. 128-139
- Beck, A. T., Ward, C. H., Mendelson, M., Mock, J. ve Erbaugh, J. (1961). An inventory for measuring depression. *Archives of General Psychiatry*, 4, 561–571.
- Bendel, P. (2006). Migrations- und Integrationspolitik der Europäischen Union: *Widersprüchliche Trends und ihre Hintergründe*. In *Politische Steuerung von Integrationsprozessen. Intentionen und Wirkungen*, 95-120. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Callies, I., (2003). *Transkulturelle Aspekte bei Persönlichkeitsstörungen*. (7) 117-119
- Chen, S. X., Benet-Martínez, V. ve Harris Bond, M. (2008). *Bicultural Identity, bilingualism, and psychological adjustment in multicultural societies: immigration-based and globalization-based acculturation*. *Journal of personality*, 76(4), 803-838.
- Derogatis, L.R., Lipman, R. ve Covi, L. (1973). *SCL – 90 – R: An out Patient Psychiatric Rating Scale- Preliminary Report*. *Psychopharm Bulletin*. 9, 13-27
- Diop, S., Turmes, L., Juckel, G. et al. (2020). *Postpartale Depression und Migration*. *Nervenarzt* 91, 822–831
- Dienelt, Klaus (2011): *§ 47 Verbot und Beschränkung der politischen Betätigung, in: Ausländerrecht. Aufenthaltsgesetz und Freizügigkeitsgesetz/EU Artikel 16a GG und Asylverfahrensgesetz sowie arbeits- und sozialrechtliche Vorschriften*, (9)e, München: Beck, 758-764.
- Düvell, Franck. (2006). Europäische und internationale Migration. Einführung in historische, soziologische und politische Analysen, Beiträge zur transnationalen und transkulturellen Europadebatte Bd. 5, Hamburg: LIT-Verlag
- Farmer, A., Redman, K., Harris, T., Mahmood, A., Sadler, S., Pickering, A., ve McGuffin, P.(2002). Neuroticism, extraversion, life events and depression: The Cardiff Depression Study. *British Journal of Psychiatry*, 181(2), 118-122.
- Franke, G.H. (1992). Eine weitere Überprüfung der Symptom-Check-Liste (SCL-90-R) als Forschungsinstrument. *Diagnostica*, 38, 160-167
- Franken, I., Muris, P., Roelofs, J., Rassin, E., Mayer, B. (2005). *Mediating effects of rumination and worry on the links between neuroticism, anxiety and depression, Personality and Individual Differences*, Volume 39,(6), 1105-1111

- Gesemann, F. (2010). *Lokale Integrationspolitik in der Einwanderungsgesellschaft*. 15-19
- Goldberg, L. R. (1990). An alternative “description of personality”: The Big-Five factor structure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 1216–1229.
- Gualdi-Russo, E., Toselli, S., Masotti, S., Marzouk, D., Sundquist, K., ve Sundquist, J. (2014). Health, growth and psychosocial adaptation of immigrant children. *The European Journal of Public Health*, 24(Suppl 1), 16-25.
- Haase, J., 2007. *Arbeitsmigration*, <https://www.bpb.de/gesellschaft/migration/dossier-migration-ALT/56542/arbeitsmigration>.
- Hamburger, Franz (2011): *Die Zweite Generation*, in: *Bildung der Generationen*, Wiesbaden: Springer VS, 89 – 98.
- Hammar, T., Brochmann, G., Tams, K., ve Faist, T. (1997). International migration, immobility and development. Oxford: Berg.
- Han, Petrus, 2016. *Soziologie der Migration. Erklärungsmodelle, Fakten, politische Konsequenzen, Perspektiven*. (4), 43- 56.
- Hartzinger, M. (2018), Empfehlungen für Diagnostik und Therapie der Depression im Alter 128- 131
- Heckmann, F., (2015). *Integration von Migranten. Einwanderung und neue Nationenbildung*. Wiesbaden: Springer VS. 22-34
- Hisli, N. (1989). Beck Depresyon Envanterinin üniversite öğrencileri için geçerliği ve güvenilirliği. *Psikoloji dergisi*, 7(23), 3-13.
- Hoesch, K. (2018). *Migration und Integration Eine Einführung*, 13-19, 29-46
- Homann, F. (2017). *Die Herkunftsstaaten der in Deutschland lebenden Ausländer*. (1) 8-9
- Horwood, L.J., Fergusson, D.M. (1986). Neuroticism, depression and life events: A structural equation model. *Social Psychiatry* 21, 63–71
- Hovey, J. D. (2000). Psychosocial Predictors of Depression among Central American Immigrants. *Psychological Reports*, 86
- Küchenhoff, B (2013). Migration und Suizidalität. *Schweizer Zeitschrift für Psychiatrie Neurologie*, (4), 12-15
- Kroenke, K., Spitzer, R. L., ve Williams, J. B. W. (2001). The PHQ-9: Validity of a brief depression severity measure. *Journal of General Internal Medicine*, 16(9), 606–613.
- Kroenke K, Taylor-Vaisey A, Dietrich, A. ve Oxman T. Interventions to improve provider diagnosis and treatment of mental disorders in primary care: a critical review of the literature. *Psychosomatics*. 2000; 41:39–52.
- Leong, C. H. (2007). Predictive validity of the Multicultural Personality Questionnaire: A longitudinal study on the socio-psychological adaptation of Asian undergraduates who took part in a study-abroad program. *International Journal of Intercultural Relations*, 31(5), 545-559.
- Luft, S. (2014). In neuer Verfassung. Einwanderungsland Deutschland, in: Stiftung Haus der Geschichte der Bundesrepublik Deutschland, *Immer bunter. Einwanderungsland Deutschland*, 140-157.
- Marion C., Aichberger, B., Neuner, U., Michael, A., Schouler-Ocak, M., ve Busch, A. (2012). *Zeitschrift Psychiatrische Praxis*, Vol. 39, Nr.3, S. 116-121
- Mewes, R., Winfried, R., Martin, A. Ve Braehler, E., (2010). Somatoforme Symptome, Angst und Depression bei Migranten aus der Türkei, Osteuropa und aus der ehemaligen Sowjetunion, *Zeitschrift für Psychiatrie Psychologie und Psychotherapie* 58(3):165-171

- Obergfell, J. (2016), Abwanderung von Türkischstämmigen. Gründe, Ursachen und Hintergründe. 22-25
- Oltmer, J. (2017). Globale Migration. Geschichte und Gegenwart. *Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung*, 17-53
- Sariaslan S., Morawa E. ve Erim Y. (2014). Psychische Symptombelastung bei Patienten einer Allgemeinarztpraxis. 85(5): 589–95.
- Sarıçam, H. (2014). Öğretmen adaylarının çokkültürlü kişilik düzeyleri ile çokkültürlü eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi. *4th International Symposium of Policies and Issues on Teacher Education*, 114-116.
- Sauer, M. (2009), Partizipation und Engagement türkeistämmiger Migrantinnen und Migranten in Nordrhein-Westfalen. Eine Analyse im Auftrag des Ministeriums für Arbeit, Integration und Soziales des Landes Nordrhein-Westfalen,
Online: http://www.deutsch.zfti.de/downloads/down_mehrthemenbefragung-2010_langfassung.pdf
- Sievers, I., Hartmut-Schulte, R. (2010): Bildungserfolgreiche Transmigranten. Eine Studie über deutsch-türkische Migrationsbiographien, Frankfurt a.M.: Brandes & Apsel Verlag.
- Sirkeci, I., Cohen, J., ve Yazgan, P. (2012): Turkish Culture of migration. Flows between Turkey and Germany, socio-economic development and conflict, in: *Migration Letters*, 9(1), 33 – 46.
- Sirkeci, I., Zeyneloğlu, S. (2014). *Abwanderung von Türkeistämmigen - Wer verlässt Deutschland und warum?* (1) (, 82-85)
- Spallek J, Reeske A, Norredam M, Nielsen SS, Lehnhardt J ve Razum O. (2015). Suicide among immigrants in Europe--a systematic literature review. *Eur J Public Health*. (1):63-71
- SPIEGEL, D. (2021). *Auswandern: Deutsche gehen laut Studie vor allem für den Job ins Ausland - DER SPIEGEL - Job & Karriere*. Spiegel.de.
<https://www.spiegel.de/karriere/auswandern-deutsche-gehen-laut-studie-vor-allem-fuer-den-job-ins-ausland-a-1299686.html>.
- Statistisches Bundesamt. 2012. *Migrationshintergrund*. <https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bevoelkerung/Migration-Integration/Glossar/migrationshintergrund.html>
- Treibel, A. (2008), *Handbuch Soziologie*, Springer Verlag, 295-317.
- Toselli S, Gualdi-Russo E, Marzouk D, Sundquist J. ve Sundquist K. (2014). Psychosocial health among immigrants in central and southern Europe. *Eur J Public Health*, (1) 26-30.
- Uslucan H. (2010). Psychologische Aspekte der Integration von Zuwanderern, 37-40
- Perrez, M. ve Baumann, U (2011). *Lehrbuch Klinische Psychologie - Psychotherapie*. Bern: Hans Huber Verlag
- Pompili, M. (2017). Suicide risk among immigrants and ethnic minorities. *European Psychiatry*, 41, 625
- Pusch, B. (2013). Transnationale Migration am Beispiel Deutschland und Türkei. 11-17, 279- 283
- Van der Zee K., Van Oudenhoven, J. P., Ponterotto, J. G., ve Fietzer, A. W. (2013). Multicultural Personality Questionnaire: Development of a short form. *Journal of Personality Assessment*, 95(1), 118-124
- Vorderholzer, U. (2011). Insomnia as a predictor of depression: A meta-analytic evaluation of longitudinal epidemiological studies, *Journal of affective disorders*, 135(1-3), 10–19.
- Wolfersdorf, M. (2008) *Handbuch, Depression und Suizid*, 443-444

Ek 2 – Demografik Bilgi Formu (Almanya’da Yaşayanlar)

1. Cinsiyetiniz nedir? Kadın () Erkek () Belirtmek istemiyorum ()
2. Yaşınız Kaç?
3. Nerede doğdunuz? Almanya () Türkiye () Hiç Biri ()
4. Uyuğunuz nedir? Almanya () Türkiye () Hiç Biri ()
5. Türkçe dil seviyenizi hangisi en iyi ifade etmektedir? Temel seviye () Orta seviye () İleri seviye ()
6. Mesleğiniz nedir?
7. Medeni Durumunuz nedir? Bekar () Evli () Daha önce evlilik yaşamış () Cevap vermek istemiyorum ()
8. Eğitim durumunuz nedir? İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu () Lise mezunu () Üniversite mezunu () Yüksek Lisans/ Doktora ()
9. Sizce aşağıdaki seçeneklerden hangisi ekonomik düzeyinizi en iyi ifade etmektedir
Asgari ücret altı () Asgari ücret () Asgari ücret üstü ()
10. Her hangi bir kronik rahatsızlığınız var mı? Evet ise lütfen belirtin.
11. Her hangi bir psikolojik rahatsızlığınız var mı? Evet ise, lütfen belirtiniz.
12. Nerede yaşıyorsunuz? Almanya () Türkiye () Hiç Biri ()
13. Almanya' da bulunan kaçınıcı kuşaksınız? (Şu anda/ geçmişte Almanya'da bulunduğunuz dönemde) 1. Kuşak () 2. Kuşak () 3. Kuşak ()
14. Ne kadar süredir Almanya’da yaşıyorsunuz?
6 ay- 1 yıl arası () 1 yıl – 5 yıl arası () 5 yıl – 10 yıl arası () 10 yıldan fazla ()
15. Türkiye’de hiç yaşadınız mı? Evet () Hayır ()
16. Bir gün Türkiye’ye dönmek istermisiniz? Evet () Hayır ()

Ek 3 – Demografik Bilgi Formu (Türkiye’de Yaşayanlar)

1. Cinsiyetiniz nedir? Kadın () Erkek () Belirtmek istemiyorum ()
2. Yaşınız Kaç?
3. Nerede doğdunuz? Almanya () Türkiye () Hiç Biri ()
4. Uyuşturmanız nedir? Almanya () Türkiye () Hiç Biri ()
5. Türkçe dil seviyenizi hangisi en iyi ifade etmektedir? Temel seviye () Orta seviye () İleri seviye ()
6. Mesleğiniz nedir?
7. Medeni Durumunuz nedir? Bekar () Evli () Daha önce evlilik yaşamış () Cevap vermek istemiyorum ()
8. Eğitim durumunuz nedir? İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu () Lise mezunu () Üniversite mezunu () Yüksek Lisans/ Doktora ()
9. Sizce aşağıdaki seçeneklerden hangisi ekonomik düzeyinizi en iyi ifade etmektedir
Asgari ücret altı () Asgari ücret () Asgari ücret üstü ()
10. Her hangi bir kronik rahatsızlığınız var mı? Evet ise lütfen belirtin.
11. Her hangi bir psikolojik rahatsızlığınız var mı? Evet ise, lütfen belirtiniz.
12. Nerede yaşıyorsunuz? Almanya () Türkiye () Hiç Biri ()
13. Almanya' da bulunan kaçınca kuşaksınız? (Şu anda/ geçmişte Almanya'da bulunduğunuz dönemde) 1. Kuşak () 2. Kuşak () 3. Kuşak ()
14. Ne kadar süredir Türkiye’de yaşıyorsunuz?
6 ay – 1 yıl arası () 1 yıl – 5 yıl arası () 5 yıl – 10 yıl arası () 10 yıldan fazla ()
15. Türkiye’ye kendi isteğiniz ile mi geldiniz? Evet () Hayır ()
16. Türkiye’ ye dönme sebebiniz nedir? İş () Eğitim () Evlilik () Diğer ()

4 – Big Five Kişilik Özellik Envanteri

Kişilik Ölçeği (Big Five Inventory-2)

Cemalcılar, Sumer, Sumer, & Baruh, 2017

Aşağıda sizi kısmen tanımlayan (ya da pek tanımlayamayan) bir takım özellikler sunulmaktadır. Örneğin, başkaları ile zaman geçirmekten hoşlanan birisi olduğunuzu düşünüyor musunuz? Lütfen aşağıda verilen özelliklerin sizi ne oranda yansıttığını ya da yansıtmadığını belirtmek için sizi en iyi tanımlayan ifadeyi işaretleyiniz.

Kendimi biri olarak görüyorum.

		Hiç kabılmıyorum	Biraz kabılmıyorum	Ne kabılmıyorum ne de kabılmıyorum	Biraz kabılmıyorum	Tamamen kabılmıyorum
1	Dışadönük, sosyal	1	2	3	4	5
2	Şefkatli, yumuşak kalpli	1	2	3	4	5
3	Dağınık olma eğiliminde	1	2	3	4	5
4	Rahat, stresle baş edebilen	1	2	3	4	5
5	Sanatsal ilgileri az olan	1	2	3	4	5
6	Atılgan, girişken	1	2	3	4	5
7	Saygılı, başkalarına saygılı davranan	1	2	3	4	5
8	Tembelliğe eğilimli	1	2	3	4	5
9	Bir aksilik yaşadığında iyimserliğini koruyan	1	2	3	4	5
10	Farklı birçok şeye merak duyan	1	2	3	4	5
11	Nadiren heyecanlanan ya da heveslenen	1	2	3	4	5
12	Başkalarında hata arama eğiliminde olan	1	2	3	4	5
13	Güvenilir, istikrarlı	1	2	3	4	5
14	Dakikası dakikasına uymayan, ruh hali inişli çıkışlı	1	2	3	4	5
15	Yaratıcı, bir işi yapmanın akılcı yöntemlerini bulan	1	2	3	4	5
16	Sessiz olmaya eğilimli	1	2	3	4	5
17	Başkalarının halinden pek anlamayan	1	2	3	4	5
18	Sistemli, her şeyin düzenli olmasını seven	1	2	3	4	5
19	Gergin olabilen	1	2	3	4	5
20	Sanat, müzik ya da edebiyatla çok ilgili	1	2	3	4	5
21	Baskın, lider gibi davranan	1	2	3	4	5
22	Başkaları ile tartışma başlatan	1	2	3	4	5
23	İşe başlamakta zorlanan	1	2	3	4	5
24	Güvenli, kendiyle barışık	1	2	3	4	5
25	Entelektüel, felsefi tartışmalardan kaçınan	1	2	3	4	5
26	Başkalarından daha az hareketli	1	2	3	4	5

27	Affedici bir yapısı olan	1	2	3	4	5
28	Biraz özensiz olabilen	1	2	3	4	5
29	Duygusal olarak dengeli, keyfi kolay kaçmayan	1	2	3	4	5
30	Yaratıcı yönü zayıf olan	1	2	3	4	5
31	Bazen utangaç, içe dönük	1	2	3	4	5
32	Yardımsever, bencil olmayan	1	2	3	4	5
33	Etrafını temiz ve derli toplu tutan	1	2	3	4	5
34	Çok endişelenen	1	2	3	4	5
35	Sanata ve estetiğe değer veren	1	2	3	4	5
36	Başkalarını etkilemede zorlanan	1	2	3	4	5
37	Zaman zaman başkalarına kaba davranan	1	2	3	4	5
38	Verimli, iş bitiren	1	2	3	4	5
39	Sıkça üzgün hisseden	1	2	3	4	5
40	Çok yönlü, derin düşünen	1	2	3	4	5
41	Enerji dolu	1	2	3	4	5
42	Başkalarının iyi niyetinden şüphe eden	1	2	3	4	5
43	Sözünde duran, başkalarının güvenebildiği	1	2	3	4	5
44	Duygularını kontrol altında tutan	1	2	3	4	5
45	Zihinde canlandırma yapmada zorlanan	1	2	3	4	5
46	Konuşkan	1	2	3	4	5
47	Soğuk ve başkalarını umursamayan	1	2	3	4	5
48	Arkasını toplamayan, dağınık bırakan	1	2	3	4	5
49	Nadiren kaygılanan ya da korkan	1	2	3	4	5
50	Şiir ve tiyatroyu sıkıcı bulan	1	2	3	4	5
51	Kararları başkalarının vermesini tercih eden	1	2	3	4	5
52	Kibar, başkalarına nezaketle yaklaşan	1	2	3	4	5
53	Kolay vazgeçmeyen, işin sonunu getiren	1	2	3	4	5
54	Depresif, hüzünlü hissetmeye eğilimli	1	2	3	4	5
55	Soyut konulara az ilgi duyan	1	2	3	4	5
56	Coşku dolu	1	2	3	4	5
57	Başkaları hakkında hep iyi düşünen	1	2	3	4	5
58	Bazen sorumsuzca davranan	1	2	3	4	5
59	Değişken mizaçlı, çabuk sinirlenen	1	2	3	4	5
60	Özgün, yeni fikirler üreten	1	2	3	4	5

Ek 5 – Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği Kısa Formu (ÇKKÖ Kısa Formu)

Lütfen aşağıda verilen cümlelerin karşısındaki size en uygun ifadeyi işaretleyiniz.		Tamamen uygun değil	Çok az uygun	Kısmen uygun	Çoğunlukla Uygun	Tamamen uygun
1	Başkalarına yakınlık duyarım.					
2	Çeşitli yaklaşımlar/girişimler denerim.					
3	İletişim (kontak) kurmayı zor buluyorum.					
4	Çekingen biriyim.					
5	Suradan işleri severim.					
6	Başkalarına kolay uyum sağlarım.					
7	Daıma yol gösteririm.					
8	Sıklıkla kışilerin arkasındaki destekçiyimdir.					
9	Hedeflerime ulaşmak için yeni yollar ararım.					
10	Kolayca iletişim sağlanım.					
11	İşler iyi gitmediğinde sakinliğimi korurum.					
12	Belirli bir kültürde neyin uygun olacağını hissederim.					
13	Farklı bir geçmişten gelen insanlarla iletişim kurmaya çalışırım.					
14	Sabit alışkanlıklarım var.					
15	Problemlere çözümler üretmekten hoşlanırım.					
16	Kendime güvenmem.					
17	Ne yapacağımı tam olarak bilmeyi isterim.					
18	Diğer insanların hikâyelerini seviyorum.					
19	Kolaylıkla yeni bir hayata bağlanım.					
20	Kendimi baskı altında hissediyorum.					
21	Kolay üzülürüm.					
22	Başkalarıyla ilişki kurarken girişimci olmam.					
23	Diğerlerinin duygularına dikkat ederim.					
24	Hayatımda sisteme/düzene uygunluk ararım.					
25	Sınırlı biriyim.					
26	Samimi bir ortamda görevimi en iyi şekilde yerine getiririm.					
27	İyi bir dinleyiciyimdir.					
28	Bir plana göre çalışırım.					
29	Ne düşündüğümü açıkça konuşurum.					
30	Çok geniş bir ilgi alanına sahibim.					
31	Yalnız hissetmeye meyilliyim.					
32	Başkalarını ayrıntılı bir şekilde tanımaktan zevk alıyorum.					
33	İnisiyatif alırım.					
34	Kolay kolay kimseyi incitmem.					
35	Daha çok belirli bir taslağa göre çalışırım.					
36	Biri sıkıntı içindeyse bunu fark ederim.					
37	Diğerleri rahatsız olduğunda hissederim.					
38	Endişeli biriyim.					
39	Çalışırken katı kuralları vardır.					
40	Toplumsal gelişmelerde yön belirleyici biriyimdir.					

Ek 6 – SCL90-R Psikolojik Belirti Tarama Testi

Aşağıda zaman zaman herkeste olabilecek yakınmaların ve sorunların bir listesi vardır. Lütfen her birini dikkatle okuyunuz. Sonra bu durumun bu günd de dahil olmak üzere son üç ay içerisinde sizi ne ölçüde huzursuz ve tedirgin ettiğini gösterilen şekilde numaralandırarak işaretleyiniz.

Baş ağrısı	0	1	2	3	4
Sinirlilik ya da içinin titremesi	0	1	2	3	4
Zihinden atamadığınız tekrarlayan, hoş gitmeyen düşünceler	0	1	2	3	4
baygınlık ya da Baş dönmesi	0	1	2	3	4
Cinsel arzu ve ilginin kaybı	0	1	2	3	4
Başkaları tarafında eleştirilme duygusu	0	1	2	3	4
Herhangi bir kimsenin düşüncelerinizi kontrol edebileceği fikri	0	1	2	3	4
Sorunlarınızdan pek çoğu için başkalarının suçlanması gerektiği duygusu	0	1	2	3	4
Olayları anımsamada güçlük	0	1	2	3	4
Dikkatsizlik ya da sakarlıkla ilgili düşünceler	0	1	2	3	4
Kolayca gücenme rahatsız olma hissi	0	1	2	3	4
Göğüs yada kalp bölgesinde ağrılar	0	1	2	3	4
Caddelerde ve açık alanlarda korku hissi	0	1	2	3	4
Enerjimizde azalma veya yavaşlama hali	0	1	2	3	4
Yaşamınızın sonlanması düşünceleri	0	1	2	3	4
Başka kişilerin duymadıkları sesleri duyma	0	1	2	3	4
Titreme	0	1	2	3	4
Çoğu kişiye güvenilmemesi gerektiği hissi	0	1	2	3	4
İştah azalması	0	1	2	3	4
Kolayca ağlama	0	1	2	3	4
Karşı cinsten kişilerle utangaçlık ve rahatsızlık hissi	0	1	2	3	4
Tuzağa düşürülmüş veya yakalanmış olma hissi	0	1	2	3	4
Bir neden olmaksızın aniden korkuya kapılma	0	1	2	3	4
Kontrol edilemeyen öfke patlamaları	0	1	2	3	4
Evden dışarı yalnız çıkma korkusu	0	1	2	3	4
Olanlar için kendini suçlama	0	1	2	3	4
Belin alt kısmında ağrılar	0	1	2	3	4
İşlerin yapılmasında erteleme duygusu	0	1	2	3	4
Yalnızlık hissi	0	1	2	3	4
Karamsarlık hissi	0	1	2	3	4
Herşey için çok fazla endişe duyma	0	1	2	3	4
Herşeye karşı ilgisizlik hali	0	1	2	3	4
Korku hissi	0	1	2	3	4
Duygularınızın kolayca incitilebilmesi hali	0	1	2	3	4
Diğer insanların sizin özel düşüncelerinizi bilmesi	0	1	2	3	4
Başkalarının sizi anlamadığı veya hissedemeyeceği duygusu	0	1	2	3	4
Başkalarının sizi sevmediği ya da dostça olmayan davranışlar gösterdiği hissi	0	1	2	3	4
İşlerin doğru yapıldığından emin olmak için çok yavaş yapmak	0	1	2	3	4
Kalbin çok hızlı çarpması	0	1	2	3	4
Bulanti ve mideye rahatsızlık hissi	0	1	2	3	4
Kendini başkalarından aşağı görme	0	1	2	3	4
Adale (kas) ağrıları	0	1	2	3	4
Başkalarının sizi gözlediği veya hakkınızda konuştuğu hissi	0	1	2	3	4

Başkalarının sizi gözlediği veya hakkınızda konuştuğu hissi	0	1	2	3	4
Uykuya dalmada güçlük	0	1	2	3	4
Yaptığınız işleri bir yada birkaç kez kontrol etme	0	1	2	3	4
Karar vermede güçlük	0	1	2	3	4
Otobüs, tren, metro gibi araçlarda yolculuk etme korkusu	0	1	2	3	4
Nefes almada güçlük	0	1	2	3	4
Soğuk veya sıcak basması	0	1	2	3	4
Sizi korkutan belirli uğraş, yer veya nesnelerden kaçınma durumu	0	1	2	3	4
Hiç bir şey düşünmeme hali	0	1	2	3	4
Bedeninizin bazı kısımlarında uyuşma, karıncalanma olması	0	1	2	3	4
Boğazınıza bir yumru takınmış hissi	0	1	2	3	4
gelecek konusunda ümitsizlik	0	1	2	3	4
Düşüncelerinizi bir komuya yoğunlaştırmada güçlük	0	1	2	3	4
Bedeninizin çeşitli kısımlarında zayıflık hissi	0	1	2	3	4
Gerginlik veya coşku hissi	0	1	2	3	4
Kol ve bacaklarda ağırlık hissi.Aşırı yemek yeme	0	1	2	3	4
Ölüm ya da ölme düşünceleri	0	1	2	3	4
Aşırı yemek yeme	0	1	2	3	4
İnsanlar size baktığı veya hakkınızda konuştuğu zaman rahatsızlık duyma	0	1	2	3	4
Size ait olmayan düşüncelere sahip olma	0	1	2	3	4
Bir başkasına vurmak, zarar vermek, yaralamak dürtülerinin olması	0	1	2	3	4
sabahın erken saatlerinde uyanma	0	1	2	3	4
Yılanma, sayma, dokunma gibi bazı hareketleri yineleme hali	0	1	2	3	4
Uykuda huzursuzluk, rahat uyuyamama	0	1	2	3	4
Bazı şeyleri kırıp dökme hissi	0	1	2	3	4
Başkalarının paylaşıp kabul etmediği inanç ve düşüncelerin olması	0	1	2	3	4
Başkalarının yanında kendini çok sıkılgan hissetme	0	1	2	3	4
Çarşı, sinema gibi kalabalık yerlerde rahatsızlık hissi	0	1	2	3	4
Herşeyin bir yük gibi görünmesi	0	1	2	3	4
Dehşet ve panik nöbetleri	0	1	2	3	4
Toplum içinde yer, içerken huzursuzluk hissi	0	1	2	3	4
Sık sık tartışmaya girme	0	1	2	3	4
Yalnız bırakıldığınızda sinirlilik hali	0	1	2	3	4
Başkalarının sizi başarılarınız için yeterince takdir etmediği duygusu	0	1	2	3	4
Başkalarıyla birlikte olunan durumlarda bile yalnızlık hissetme	0	1	2	3	4
Yerinizde duramayacak ölçüde rahatsızlık hissetme	0	1	2	3	4
Değersizlik duygusu	0	1	2	3	4
Size kötü bir şey olacaktıymış hissi	0	1	2	3	4
Bağırma ya da eşyaları fırlatma	0	1	2	3	4
Topluluk içinde bayılacağınız korkusu	0	1	2	3	4
Eğer izin verirsiniz insanların sizi sömüreceği duygusu	0	1	2	3	4
Cinsiyet konusunda sizi çok rahatsız eden düşüncelerin olması	0	1	2	3	4
Günahlarınızdan dolayı cezalandırılmamız gerektiği düşüncesi	0	1	2	3	4
Korkutucu türden düşünce ve hayaller	0	1	2	3	4
Bedeninizde ciddi bir rahatsızlık olduğu düşüncesi	0	1	2	3	4
Başka bir kişiye karşı asla yakınlık duymama	0	1	2	3	4
Suçluluk duygusu	0	1	2	3	4
Aklınızda bir bozukluğun olduğu düşüncesi					

Ek 7 – Beck Depresyon Envanteri

Sayın cevaplayıcı aşağıda gruplar halinde cümleler verilmektedir. Öncelikle her gruptaki cümleleri dikkatle okuyarak, BUGÜN DAHİL GEÇEN HAFTA içinde kendinizi nasıl hissettiğini en iyi anlatan cümleyi seçiniz. Eğer bir grupta durumunuzu, duygularınızı tarif eden birden fazla cümle varsa her birini daire içine alarak işaretleyiniz.

Soruları vereceğiniz samimi ve dürüst cevaplar araştırmanın bilimsel niteliği açısından son derece önemlidir. Bilimsel katkı ve yardımlarınız için sonsuz teşekkürler.

- 1- 0. Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissetmiyorum.
 1. Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum.
 2. Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım. Bundan kurtulamıyorum.
 3. O kadar üzüntülü ve sıkıntılıyım ki artık dayanamıyorum.
- 2- 0. Gelecek hakkında mutsuz ve karamsar değilim.
 1. Gelecek hakkında karamsarım.
 2. Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.
 3. Geleceğim hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyecekmiş gibi geliyor.
- 3- 0. Kendimi başarısız bir insan olarak görmüyorum.
 1. Çevremdeki birçok kişiden daha çok başarısızlıklarım olmuş gibi hissediyorum.
 2. Geçmişe baktığımda başarısızlıklarla dolu olduğunu görüyorum.
 3. Kendimi tümüyle başarısız biri olarak görüyorum.
- 4- 0. Birçok şeyden eskisi kadar zevk alıyorum.
 1. Eskiden olduğu gibi her şeyden hoşlanmıyorum.
 2. Artık hiçbir şey bana tam anlamıyla zevk vermiyor.
 3. Her şeyden sıkılıyorum.
- 5- 0. Kendimi herhangi bir şekilde suçlu hissetmiyorum.
 1. Kendimi zaman zaman suçlu hissediyorum.
 2. Çoğu zaman kendimi suçlu hissediyorum.
 3. Kendimi her zaman suçlu hissediyorum.
- 6- 0. Bana cezalandırılmışım gibi geliyor.
 1. Cezalandırılabilceğimi hissediyorum.
 2. Cezalandırılmayı bekliyorum.
 3. Cezalandırıldığımı hissediyorum.

- 7- 0. Kendimden memnunum.
1. Kendi kendimden pek memnun değilim.
 2. Kendime çok kızıyorum.
 3. Kendimden nefret ediyorum.
- 8- 0. Başkalarından daha kötü olduğumu sanmıyorum.
1. Zayıf yanların veya hatalarım için kendi kendimi eleştiririm.
 2. Hatalarımdan dolayı ve her zaman kendimi kabahatli bulurum.
 3. Her aksilik karşısında kendimi hatalı bulurum.
- 9- 0. Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok.
1. Zaman zaman kendimi öldürmeyi düşündüğüm olur. Fakat yapmıyorum.
 2. Kendimi öldürmek isterdim.
 3. Fırsatını bulsam kendimi öldürürdüm.
- 10- 0. Her zamankinden fazla içimden ağlamak gelmiyor.
1. Zaman zaman içinden ağlamak geliyor.
 2. Çoğu zaman ağlıyorum.
 3. Eskiden ağlayabilirdim şimdi istesem de ağlayamıyorum.
- 11- 0. Şimdi her zaman olduğumdan daha sinirli değilim.
1. Eskisine kıyasla daha kolay kızıyor ya da sinirleniyorum.
 2. Şimdi hep sinirliyim.
 3. Bir zamanlar beni sinirlendiren şeyler şimdi hiç sinirlendirmiyor.
- 12- 0. Başkaları ile görüşmek, konuşmak isteğimi kaybetmedim.
1. Başkaları ile eskiden daha az konuşmak, görüşmek istiyorum.
 2. Başkaları ile konuşma ve görüşme isteğimi kaybetmedim.
 3. Hiç kimseyle konuşmak görüşmek istemiyorum.
- 13- 0. Eskiden olduğu gibi kolay karar verebiliyorum.
1. Eskiden olduğu kadar kolay karar veremiyorum.
 2. Karar verirken eskisine kıyasla çok güçlük çekiyorum.
 3. Artık hiç karar veremiyorum.
- 14- 0. Aynada kendime baktığımda değişiklik görmüyorum.

1. Daha yaşlanmış ve çirkinleşmişim gibi geliyor.
 2. Görünüşümün çok değiştiğini ve çirkinleştiğimi hissediyorum.
 3. Kendimi çok çirkin buluyorum.
- 15- 0.** Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum.
1. Bir şeyler yapabilmek için gayret göstermem gerekiyor.
 2. Herhangi bir şeyi yapabilmek için kendimi çok zorlamam gerekiyor.
 3. Hiçbir şey yapamıyorum.
- 16- 0.** Her zamanki gibi iyi uyuyabiliyorum.
1. Eskiden olduğu gibi iyi uyuyamıyorum.
 2. Her zamankinden 1-2 saat daha erken uyanıyorum ve tekrar uyuyamıyorum.
 3. Her zamankinden çok daha erken uyanıyor ve tekrar uyuyamıyorum.
- 17- 0.** Her zamankinden daha çabuk yorulmuyorum.
1. Her zamankinden daha çabuk yoruluyorum.
 2. Yaptığım her şey beni yoruyor.
 3. Kendimi hemen hiçbir şey yapamayacak kadar yorgun hissediyorum.
- 18- 0.** İştahım her zamanki gibi.
1. İştahım her zamanki kadar iyi değil.
 2. İştahım çok azaldı.
 3. Artık hiç iştahım yok.
- 19- 0.** Son zamanlarda kilo vermedim.
1. İki kilodan fazla kilo verdim.
 2. Dört kilodan fazla kilo verdim.
 3. Altı kilodan fazla kilo vermeye çalışıyorum.
- 20- 0.** Sağlığım beni fazla endişelendirmiyor.
1. Ağrı, sancı, mide bozukluğu veya kabızlık gibi rahatsızlıklar beni endişelendirmiyor.
 2. Sağlığım beni endişelendirdiği için başka şeyleri düşünmek zorlaşıyor.
 3. Sağlığım hakkında o kadar endişeliyim ki başka hiçbir şey düşünemiyorum.
- 21- 0.** Son zamanlarda cinsel konulara olan ilgimde bir değişme fark etmedim.
1. Cinsel konularla eskisinden daha az ilgiliyim.
 2. Cinsel konularla şimdi çok daha az ilgiliyim.
 3. Cinsel konular olan ilgimi tamamen kaybettim.